mis tekcentis annis, & proinde tunc repente per fraudes locum excelſum occupaſſe? Negabit hoc inter cæteros Auguſt Epiſt. 162. modo 43. dicens: *Romana Eccleſia ſemper viguit Apoſtolicæ Cathedræ Principatus*. Antichriſtus tres Reges, Ægypti nempe, Lybiæ, & Æthiopiæ interficiet, & eorum regna ſubjugabit. At quandonam Romanus Pontifex occidit Reges Æhypti, Lybiæ, & Ethiopiæ eorumque regna ſubjecit? Antichriſtus tandem omnibus Regibus deletis a terra, ſolus monarcha toti orbi imperabit. At quandonam Romanus Pontifex Reges terræ delevit, Romanum Imperium deſtruxit, ut ipſe ſolus monarcha orbis fieret? Nonne hæc omnia deliria ſunt veſana mente concepta?

§. II.

Sedes Regni Antichriſti.

IV. ADhuc non quieſcunt Recentiores Acatholici. Ut enim affirment, Papam eſſe Antichriſtum, volunt præcipuam hujus ſedem eſſe Romam, ſeu Cathedram Apoſtolicam Romæ fundatam, in qua Papa ſedens ſe totius orbis principatum moharchicum totius orbis tenere venditat. Et probare nituntur primo. Quia, *Apoc.* 17. *v.* 9. Joannes de ſede Antichriſti loquens dicit eſſe urbem magnam, quæ ſedet ſuper ſeptem colles, & habet regnum ſuper Reges terræ.

Secundo. Paulus, 2. *Theſſ.* 2. *v.* 4. dicit, quod Antichriſtus ſedebit *in Templo Dei*. Templum autem Dei abſolute prolatum, & verum non eſt niſi Eccleſia. Nam Templa Gentilium ſunt Templa, ſed Dæmonum, non Dei. Templum Judæorum erat quidem Dei, ſed jam deſierat eſſe Templum, cum deſiiſſet ſacrificium, & ſacerdotium Judaicum. Et præterea Templum illud erat deſtruendum, uti paulo poſt fuit deſtructum, & nunquam in æternum reædificandum, dicente Daniele, *cap.* 9. *v.* 27. *Et uſque ad conſummationem, & finem perſeverabit deſolatio.*

Tertio. Greg. *l.* 4. *Epiſt.* 38. ad Joann. Conſtantinop. *Rex* (inquit) *ſuperbiæ prope eſt, & quod dici quoque nefas eſt, Sacerdotum ei præparatur exercitus*. Ex quibus arguunt primo. Ex Gregorio Joannes Conſtantinop. præcurrere dicitur Antichriſtum, quia vult appellari Epiſcopum univerſalem; ergo Antichriſtus ille erit, qui re ipſa ſe facit Epiſcopum univerſalem, & Eccleſiæ univerſalis caput: qualem ſe modo facit Romanus Pontifex. Secundo, exercitus Antichriſti erunt Sacerdotes; igitur Antichriſtus erit Princeps Sacerdotum. Quis autem talem ſe jactat niſi Papa? His tamen non obſtantibus.

V. Dico, ſedem Antichriſti futuram, non Romam, ſed in exordio regni ſui Babylonem Chaldaicam, & tandem Hieroſolymam. Quod Antichriſtus exordia regni ſui in Babylone ſit auſpicaturus cohæret cum iis quæ diximus, nempe, quod in ea Civitate habiturus ſit natalis, & parentes, in ea educandus, & in ea pueritiam, & adoleſcentiam traducturus. Accedit, quod Judæi in Babylone magno ſtudio conſervant progeniem ex familia David, ex qua Regem ſuum Meſſiam, quem expectant, credunt proditurum. S. Hieron. *in cap.* 11. *Daniel.* ad verba illa: *Et concitabitur fortitudo ejus &c.* exponens ſuam, & Eccleſiæ Patrum ſententiam, ait: *Noſtri autem ſecundum ſuperiorem ſenſum interpretantur omnia de Antichriſto, qui naſciturus eſt de populo Judæorum, & de Babylone venturus primum ſuperaturus eſt Regem Ægypti &c.* Idem ſentiunt Lactantius, *l.* 7. *c.* 17. Aretas Cæſarienſis, eſtque communior Theologorum opinio.

VI. Colligitur quoque ex Zachar. c. 5. v. 3. *Et levaverunt amphoram inter terram, & Cælum. Et dixi ad Angelum, qui loquebatur in me; Quo iſta deferunt amphoram? Et dixit ad me: Ut ædificetur ei domus in terra Sennaar: & ſtabiliatur, & ponatur ibi ſuper baſem ſuam.* Ubi Septuaginta Interpretes loco: *In terra Sennaar*, legunt: *In terra Babylonis*: quia ut ait Hieronymus *Sennaar* eſt campus Chaldæorum, in quo ædificata eſt Babylon, *Gen.* 11. In eo autem textu per *amphoram* ſignificatur menſura peccatorum populi Judaici, propter quæ dudum divinum ſupplicium diſperſionis per orbem uſque ad adventum Antichriſti, quo tempore ædificabitur Judæis domus Babylone, eo quod incipiet regnare ibi Antichriſtus, & ab illis ibid. ex toto orbe congregatis, tamquam Meſſias recipietur. Hunc textum ſic exponit Malvenda *l.* 5. *de Antich. c.* 4.

VII. Nec deſunt probabiles conjecturæ. Si enim rem attente conſideremus, inveniemus, immaniores apoſtatas, ac Dei contemptores a Babylone erupiſſe & in ea ſediſſe. Eam condidit Nembrod, & ſedem ſui Regni conſtituit, qui primus homo apoſtaticus, ſe authorem impiis, & atheis præbuit, typumque Antichriſti primum geſſit. Nabuchodonoſor, atque Antiochus Epiphanes, qui præ cæteris Antichriſti imagines extitere, quique Eccleſiam veterem acerbioribus calamitatibus afflixere. Reges Babylonis fuere: ergo par eſſe videtur, ut omnium truculentiſſimus, & poſtremus Eccleſiæ hoſtis, Regnum e Babylone incipiat, & ubi primo habuit ortum, ibi tandem conſummetur iniquitas.

VIII. Quod autem Hieroſolymis ſedem ſuam fixurus ſit Antichriſtus, communis eſt Patrum, & Theologorum ſententia. Eam indicavit Lactantius *l.* 6. *c.* 15. & *l.* 7. *c.* 17. dum ait, Antichriſtum regnaturum in Oriente, & in Syria. Eam expreſſe docent Patres omnes, qui ex Paulo aſſerunt, Antichriſtum in Templo Hieroſolymitano ſeſſurum, ibi oſtenſurum, ac prædicaturum ſe Deum eſſe. Sulpitius Severus ex ore S. Martini, *Dialog.* 2. refert: *Ab Antichriſto orientale imperium eſſe capiendum, qui quidem ſedem, & caput Regni Hieroſolymam eſſet habiturus, ab illo urbem, & Templum eſſe reparandum.* S. Iræn. *l.* 5. *Cum Antichriſtus* (inquit) *ſederit in Templo Hieroſolymis, tunc veniet Dominus &c.* Hippolytus Martyr, Orat. de conſumm. Mundi: *Templum conſtruet Hieroſolymis*, Cyrillus Hieroſol. c. 15. *Quale Templum dicit Apoſtolus. In templo, quod reliquum eſt Judæorum. Abſit enim ut in hoc id fiat, in quo ſumus.* Andreas Cæſarienſis in c. 11. Apoc. ait: *in Jeruſalem namque Civitate, ad imitationem Davidis, regni ſedem, ut probabile ſit, conſtituet Antichriſtus.*

IX. Hoc etiam indicant Scripturæ. Daniel *c.* 11. *v.* 41. ubi exponens, quid acturus ſit Antichriſtus debellatis tribus Regibus, & in regno firmatus, dicit: *Et introibit in terram glorioſam*. Hoc autem nomine Judæam, & Jeruſalem intelligi denotant verba quæ ſequuntur, v. 45. *Et figet tabernaculum ſuum Apadno inter duo Maria ſuper montem inclytum & ſanctum.* Super quæ S. Hieronymus referens ſententiam Catholicorum: *Noſtri autem* (inquit) *extremum viſionis hujus Danielis capitulum ſuper Antichriſto ſic exponunt, quod pugnans contra Ægyptios, Lybioſque, & Ethiopes, & tria cornua de decem cornibus conterens, auditurus ſit de Aquilonis, & Orientis partibus adverſum ſe bella conſurgere; quod veniens cum magna multitudine, ut conterat, & interficiat plurimos, figat tabernaculum ſuum in Apadno juxta Nicopolim, quæ prius Emmaus vocabatur, ubi incipiunt Judææ Provinciæ montana conſurgere. Denique inde ſe erigens uſque ad Montem Oliveti, quo Hieroſolymorum regio aſcenditur: hoc eſſe quod nunc Scriptura dicit. Et cum fixerit tabernaculum ſuum in montanæ Provinciæ radicibus inter duo Maria, mare videlicet, quod nunc appellatur mortuum, ab Oriente, & mare* magnum, *in cujus littore Cæſarea, Joppe, Aſcalon, & Gaza ſita ſunt: Tunc veniet uſque ad ſummitatem montis ejus, hoc eſt, montanæ Provinciæ, ideſt, verticem Montis Oliveti, qui* inclytus *vocatur, quia ex eo Dominus, atque Salvator aſcendit ad Patrem.* Hæc S. Hieronym. quæ bene notanda ſunt. Eum ſequitur Theodoretus, omneſque poſteriores Interpretes ſummo conſenſu hinc Hieronymi interpretationem amplexi ſunt.

X. Accedit Joannes, qui, *Apoc.* 11. ubi de duobus Prophetis (qui ut dicemus erunt Henoch, & Elias) ait, quod Antichriſtus *occidet eos* (v. 8.) *& corpora eorum jacebunt in plateis Civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus, ubi & Dominus eorum crucifixus eſt.* In quem locum Aretas, *Corpora* (inquit) *ipſorum inſepulta projiciet in plateis Jeruſalem. In ea enim regnabit tamquam rex Judæorum.* Et ſimiliter omnes alii expoſitores. Quæ enim eſt Civitas, ubi Dominus crucifixus eſt, niſi Jeruſalem? Sed cur Joannes vocat eam Sodomam, & Ægyptum, cum Jeruſalem ſemper vocetur Civitas Sancta? —— Reſpondeo, terrenam Jeruſalem, licet ob myſteria, quæ ibi operatus eſt Chriſtus dicatur Civitas Sancta, propter tamen flagitia, & libidines Judæorum, quibus maxime tempore Antichriſti plena erit, recte ſpiritualiter, dici, *Sodomam*, ſicut eam hoc nomine vocavit Iſaias, c. 1. Qui cum præmiſiſſet titulum: *Viſio Iſaiæ filii Amos, quam vidit ſuper Judam, & Jeruſalem*, increpans poſtea ejus ſcelera, verſ. 10. *Audite* (inquit) *verbum Domini principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei noſtri populus Sodomorum.*

XI. Paulus item, 2. *Theſſal.* 2. *v.* 4. de Antichriſto dicit fore adeo ſuperbum *ut in Templo Dei ſedeat oſtendens ſe, tamquam ſit Deus.* Nomine autem *Templi Dei* Templum Jeroſolymæ intelligunt Patres, Irenæus, lib. 5. *Cum Antichriſtus ſederit in templo Jeroſolymis, tunc veniet Dominus &c.* Hyppolitus Martyr, Orat. de conſumm. Mundi: *Templum* (inquit) *conſtruet Jeroſolymis.* Idem ſentiunt Sulpitius Severus, & Cyrillus Jeroſolymitanus ſupra laudati. Ad ea quæ protulimus ex Acatholicis reſpondebitur ſtatim.

XII. Interim advertat Lector, quod cum ex dictis Antichriſtus ſit futurus Judæus, Judæorum Rex, & Meſſias, abſque dubio ſedem ſuam Jeroſolymis figet. Et Templum Salomonis reſtituere aggredietur. Nihil enim aliud ſomniant Judæi, quam Jeruſalem, & Templum; neque videntur unquam accepturi pro Meſſia ullum, qui Jeroſolymis non ſedeat, & Templum, victimas, & ſacrificia aliquomodo non reſtituat. De hoc fuſe Malvenda *lib.* 11. *de Antiq. c.* 6. *&c.*

XIII. Nunc ad momenta hæreticorum ſupra relata reſpondendum eſt. Ad primum. Dico, abſtruſiſſimum illud oraculum in muliere fornicaria, deſignare quidem urbem Romam, ſed Ethnicam, qualis erat tempore Joannis, quæ ſedebat ſuper beſtia, ideſt, ſuper Antichriſto, cujus in perſecutionibus, quibus fideles torquebat, prænuntia erat. Septem autem Reges fuerunt Nero, & ſubſequentes Imperatores Chriſtiani nominis hoſtes, quod ex eo colligo, quia Joannes dicit ſe loqui de illa Roma quæ ebria erat de ſanguine Martyrum Jeſu, & tenebat imperium ſuper Reges terræ. Quæ certe non habent locum niſi in ea Roma, quæ regnantibus Nerone, & ſucceſſoribus imperium tenebat. Quod ſi adhuc velint hæretici, Joannem loqui de Roma Chriſtiana, vel loqui volunt de Roma Chriſtiana ſui temporis. Et ſic tenebuntur concedere, quod jam tunc Romana Eccleſia a Chriſto apoſtataverat, & jam tunc regnabat Antichriſtus, quod eſt contra ipſos, & contra Paulum in *Epiſt. ad Rom. c.* 1. *v.* 8. qui gratulatur Romanis, quod eorum fides *annuntiatur in univerſo Mundo*. Vel Joannem loqui de Roma Chriſtiana, quæ poſt aliqua, ut ajunt, ſæcula erat ad Antichriſtum defectura. Et ſic nec habebunt intentum, eam futuram Antichriſti ſedem. Nam Joannes ibi, *v.* 16. dicit, Deum Reges, qui ſibi divident Romanum Imperium, & quibus regnantibus veniet Antichriſtus, odio habituros purpuratam meretricem, Romam nempe; eamque deſolatam facturos, & igni crematuros. Non erit ergo ſedes Antichriſti, quæ Antichriſti temporibus evertenda eſt, & comburenda.

XIV. Ad ſecundum ex Paulo, Primo, contra hæreticos ſic arguo. Si Paulus per templum, in quo ſeſſurus eſt Antichriſtus, intellexit Eccleſiam Romanam, certe non Apoſtaticam; alias eam non vocaſſet *Templum Dei, ſed templum diaboli*: ergo intellexit Eccleſiam Chriſti veram; ergo Eccleſia, in qua Romanus Pontifex (qui juxta ipſos eſt Antichriſtus) ſedet, & cujus eſt caput, eſt Eccleſia Chriſti vera; ergo cum Eccleſia una tantum ſit, ſicut unus eſt Chriſtus, Lutherani, Calviniſtæ &c. qui ab Eccleſia, quæ ſub Papa eſt, alieni ſunt, extra veram Chriſti Eccleſiam ſunt. —— Nec dicas cum Calvino, *l.* 4. *Inſtit. c.* 2. §. 11. ſub Papa eſſe non tam Eccleſiam, quam ruinas Eccleſiæ. —— Nam primo. Si ruit Chriſti Eccleſia: ergo mentita eſt veritas, quæ, *Matth.* 16. *v.* 18. dixit: *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* —— Secundo. Si ruinæ Eccleſiæ ſub Papa ſunt, ſub eo erit fundamentum, & ædificium licet ſemirutum Eccleſiæ Chriſti. Quæro igitur. Eccleſia Lutherana, Calviniſtica, quænam Eccleſia erit? Non ruinæ, aut ædificium ſemirutum Eccleſiæ Chriſti: nam hæc ſub Papa ſunt. Ergo erit novum ædificium ſub alio fundamento, quam Chriſti erectum; ergo non erit Chriſti Eccleſia, quia non ædificata ſuper fundamentum Chriſti contra monitum Pauli 1. Cor. 3. v. 11. *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus.*

XV. Secundo. Reſpondeo, Paulum ibi loqui de Templo Salomonis, quod ſolum eo tempore Templum Dei vocabatur. Ita ut diximus, Patres omnes, Cyrillus Jeroſolym. *Catech.* 5. S. Hilarius *in c.* 24. *Matth.* Ambroſ. *in c.* 21. *Lucæ*, Damaſcenus, *lib.* 4. *Fidei*, *c.* 27. *in templo* (inquit) *non noſtro, ſed Judaico veteri.* Et ſane nuſquam in novo Teſtamento Eccleſias chriſtianorum vocatas legimus *Templa*, ſicut nec apud primævos Patres, ſive quia primis illis ſæculis non licebat Chriſtianis publicas Templorum moles erigere, ſicut nec modo, in aliquibus infidelium, & etiam hæreticorum partibus, ſed in locis abditis ſacra peragebant, ſive ne, vel in nomine Templi cum fanis Ethnicorum, vel etiam cum Judæis convenirent. —— Nec obeſt, quod Pauli temporibus Templum Jeroſolymitanum deſiiſſet eſſe templum Dei, & ceſſaſſent in eo ſacrificia, adhuc tamen materialiter perſeverabat, quod olim fuerat templum Dei eſto falſo cultu profanatum, & profanandum ab Antichriſto, & in hoc ſenſu dicit Paulus Antichriſtum ſeſſurum in templo Dei illud profanando, ſibique Dei nomen tribuendo, ſicut de uſurpatore Regni diceretur, quod eo devenit, ut ſedeat in ſede Regis, oſtendens ſe tamquam Regem. —— Erat quidem templum illud deſtruendum, & non reædificandum uſque ad conſummationem ſæculi, ideſt tempore eam præcedente quovis conatu denuo non eſſe erigendum; ſed non repugnat, ut dictum eſt, quod Antichriſtus circa finem mundi juvantibus Judæis, illud aliquomodo in formam templi erigat, ut in ipſo ſedere poſſit tamquam Deus.

XVI. Ad id quod ex S. Gregorio dicunt reſpondeo, ejus verba percutere quidem Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui titulum Epiſcopi univerſalis ſibi arrogavit. Non vero Epiſcopum Romanum, qui illud ſemper recuſavit, ut diximus, & proinde Sacerdotum exercitum Antichiſto præparari, non a Romano Pontifice, ſed a Joanne Conſtantinopolitaſto, qui ſuperbe talem titulum ambiebat, & a Sacerdotibus ei in hoc adulatione peſtifera obſequentibus.

§. III.

Perſecutio Antichriſti.

XVII. PErſecutio Antichriſti erit maxima omnium, quas unquam orbis, & præſertim Eccleſia paſſa fuerit. Ita prædixit Chriſtus, Matth. 24. verſ. 21. *Erit tunc tribulatio, magna, qualis non fuit ab initio mundi uſque modo, neque fiet. Et niſi breviati fuiſſent dies illi, non fieret ſalva omnis caro; ſed propter electos breviabuntur dies illi.* Etenim perſecutio illa erit non ſolum temporalis, ſed ſpiritualis. Quia Antichriſti animus erit non ſolum occupandi totius orbis regna, & omnium bona; ſed magis omnes homines a vera fide avertere, ac religione, eoſque ad ſui cultum adigere, ſic, ut ubi ipſe perſonaliter non aderit, erigenda ſit ejus ſtatua, vel imago, quam omnes adorare cogantur. Hoc deſcribit Joann. *Apoc.* 13. qui dicit, omnes, non ſolum infideles, ſed etiam fideles majore ex parte confluxuros ad adorandam imaginem beſtiæ, *quæ habet plagam gladii, & vixit.* Tum propter ſigna, & prodigia, quæ in ea diabolus operabitur, ut faciat ignem *de Cælo deſcendere in terram, & det ſpiritum imagini beſtiæ* ita *ut loquatur.* Tum ob exquiſitiſſima tormenta, quibus repugnantes uſque ad mortem torquebuntur, *ut quicumque non adoraverint imaginem beſtiæ, occidantur.*

XVIII. Non omnes tamen fideles Antichriſtum, ſeu imaginem ejus adorabunt, nam electos ab hac impietate Dei gratia præſervandos, dicit Joann. ibi, v. 8. *Et adoraverunt eam* (Beſtiam) *omnes, qui inhabitant terram, quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ Agni, qui occiſus eſt ab origine mundi.* Eccleſia autem illa electorum, ut præſervetur ab errore in locis abditis eo tempore colligetur, ideoque nulla tunc futura erunt publica Chriſtianorum Templa, nulla ſacrificia, nullæ res ſacræ; ſed in locis ſecretis ſemper Deum verum colet, ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium, & alia peraget veræ fidei exercitia, in quo maxime apparebit providentia Dei circa ſuæ Eccleſiæ conſervationem. Cui prælufit Joann. *Apoc.* 12. *v.* 6. dum ait: *Et mulier fugit in ſolitudinem, ubi habebat locum paratum a Deo, ut ibi paſcat eam diebus mille ducentis ſexaginta*, in qua muliere figuratur Eccleſia, quæ tempore Antichriſti latitabit. Et in hoc ſenſu intelligendum eſt illud Danielis 12. v. 11. *Et a tempore, quo ablatum fuerit juge ſacrificium* (non totaliter: ſed publice) *& poſita fuerit abominatio in deſolationem, dies mille ducenti nonaginta.*

XIX. Antichriſtus, ut ſummum monarcham decet, ſuos exercitus militares dividet in variis regionibus, qui ejus tyrannico imperio obtemperabunt. Præcipui erunt, qui, *Apoc.* 20. *v.* 7. ſub nomine *Gog*, & *Magog* recenſentur. De quibus mentio fit etiam, *Ezechiel.* 38. *&* 39. Hæc tamen duo nomina in diverſas ſententias traxerunt antiquos, & Recentiores interpretes. Mihi placet ea, quam ſequuntur Malvenda, *l.* 5. *de Ant. cap.* 16. Cornelius a Lap. *in* 2. *ad Theſſ.* 2. & Ezechiel. *c.* 38. & alii; nempe Gog ſignificare perſonam, Magog vero regionem ſeu Provinciam; ita ut Gog ſit Rex ipſe regionis, ſeu Provinciæ Magog, qui erit magnus Dux, & caput exercitus Antichriſti: *Gog* eſſe perſonam colligitur ex Ezechiele, cap. 38. v. 3. *Ecce ego ad te Gog principem capitis Moſoch, & Thubal*, quaſi ducem, & regem gentium Moſoch, & Thubal, & *c.* 39. *v.* 11. Gog tamquam princeps deſcribitur regionis ſui exercitus, dum dicitur: *Et ſepelient ibi Gog, & omnem multitudinem ejus, & vocabitur Vallis multitudinis Gog.* Quod confirmatur ex c. 38. *v.* 15. ubi dicitur ad Gog: *Et venies de loco tuo a lateribus Aquilonis, tu, & populi multi tecum:*

Non latet, aliquos exiſtimaſſe Gog eſſe ipſum Antichriſtum. Sed his aſſentiri non poſſum. Tum quia Gog ſepeliendus dicitur in ſepulchro ſupra nominato, *Ezechiel.* 39. *v.* 11. Antichriſtus autem, ut infra dicetur, ab hominibus ſepeliendus non erit, ſed ad inferos vivus dejiciendus. Tum etiam quia Antichriſtus erit totius orbis Monarcha, non ſolius Magog Princeps.

XX. Dixi *Magog* eſſe nomen gentis, cujus Gog princeps erit, ac præcipuus Antichriſti exercituum Dux. Nomen *Magog* inditum, & tranſlatum fuiſſe in regionem illam quam poſt diluvium incoluit *Magog* unus ex filiis Japhet, ut habetur, *Geneſ.* 10. *v.* 2. Quam vero regionem *Magog* primum incoluerit, & ſuo nomine nuncupaverit, declarat Joſephus, *lib.* 1. *Antiq. c.* 6. his verbis: *Magoges vero Magogarum a ſe dominatorum fuit Author, qui ab ipſis Græcis vocantur Scythæ.* Joſepho aſſentiuntur S. Hieron. *in Quæſt. Hebr. in Geneſ.* Theodoretus *in cap.* 38. *Ezech.* aliique Recentiores interpretes apud Malvendam, *lib.* 5. *Ant. c.* 16. Cumque Scythia majori ex parte nunc occupetur a Tartaris, & quæ olim Scythia, nunc Tartaria dicatur, ſequitur, ut Magog Scythiam, modo Tartariam ſignificet, & Gog magnum Cham, ſeu Principem Tartarorum, quem & ipſi hodie Gog appellant, ut videre eſt apud Serarium, *in c.* 14. *Tobiæ*, *q.* 4. Teneamus ergo, in oraculis Ezechielis, & Joannis, Gog eſſe ducem, vel Imperatorem Tartarorum, qui in exercitibus Antichriſti principatum obtinebit, Magog vero eſſe ipſum exercitum ex Tartaris, aliiſque barbaris gentibus collectum, quo totus orbis Antichriſti imperio ſubjugabitur.

XXI. Teterrima tamen erit perſecutio Antichriſti, qua ſpiritualiter aggredietur Eccleſiam, & regnum Deo, & Chriſto eripere conabitur, falſas doctrinas, & errores contra Deum, & Chriſtum per ſe, ſuoſque miniſtros ubique terrarum diſſeminabit, & ſignorum apparentia confirmabit, honores, opes, & omne genus deliciarum promittens iis, qui eos amplectentur, & e contra omni genere ſævitiarum exterminans, ſi qui auſi fuerint contradicere. Hiſce excitata impiorum luxuria, & ambitio, pleroſque ad Antichriſti partes transferet, bonique imminentibus ſibi malis territi, in errores incidendi periculum grave ſubibunt, maxime Antichriſti miniſtris, ubique circumcurſantibus. Prænuntiavit hoc, & præmonuit Dominus, Matth. 24. v. 23. *Tunc ſi quis vobis dixerit, ecce hic eſt Chriſtus, aut illic; nolite credere. Surgent enim pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ, & dabunt ſigna magna, & prodigia, ita ut in errorem inducantur* (*ſi fieri poteſt*) *etiam electi.* Loqui autem Dominum de extremis ſub Antichriſto temporibus conſentiunt omnes fere Patres, Origenes, *in c.* 24. *Matth.* Hyppolitus Martyr, *Orat. de conſumm. Mundi*, Ephrem Syrus, *Serm. de Ant.* Cyrillus Hieroſol. *Catech.* 15. Hilarius, Hieronymus, Chryſoſtomus &c. Pſeudochriſtos autem, & pſeudoprophetas intellexit Antichriſtum, ejuſque miniſtros.

Illa vero ultima verba: *Ita ut in errorem inducantur* (*ſi fieri poteſt*) *etiam electi*, exprimunt conditionatam hyperbolem, nimirum tantam fore illorum ſignorum, & ſuaſionum efficaciam, ut per illam etiam electi ipſi ſeducerentur, ſi fieri poſſet: At iſtud non eſt poſſibile propter immobile Dei eligentis decretum, & invictum divinæ gratiæ patrocinium. Vel illa verba indicant finem Antichriſti, & aliorum ei ſervientium, quaſi dixerit Chriſtus: edent ſigna magna eo animo, ut decipiant non ſolum mundanos, & communes homines Chriſtianos; ſed etiam piiſſimos, & præſtantiſſimos, ſi ut ſperant, conſequi poſſint; Quem ſenſum juvare videntur eadem verba Domini apud Marcum, c. 13. verſ. 22. *Et dabunt ſigna, & portenta ad ſeducendos* (*ſi fieri poteſt*) *etiam electos.*

XXII. Porro inter Antichriſti miniſtros ad ſeducendum unus erit præcipuus impoſtor, ac viam parans. Hoc indicavit Joannes Apocal. tum *c.* 13. *v.* 12. ubi ait: *Et vidi aliam beſtiam, aſcendentem de terra, & habebat cornua duo ſimilia agni, & loquebatur ſicut draco . . . Et fecit terram, & habitantes in ea adorare beſtiam primam, cujus curata eſt plaga mortis*, ideſt Antichriſtum. Tum c. 19. v. 20. *Et apprehenſa eſt beſtia* (Antichriſtus) *& cum ea pſeudopropheta, qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem beſtiæ, & qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ardentis ſulphure.* Et *cap.* 20. *verſ.* 10. dicit, quod ibi, *& beſtia, & pſeudopropheta cruciabuntur die, ac nocte in ſecula ſeculorum.* Quibus credibile ſit Antichriſtum habiturum ſuum præcurſorem, ſicut Chriſtus Dominus habuit Joannem Baptiſtam.

XXIII. Qualis autem, cujuſve conditionis futurus ſit iſte pſeudopro-

doprophetа præcurſor Antichriſti, determinari non poteſt. A Coſta, *l.* 2. *cap.* 17. ait: *Non regem, aut militem, ſed virum in Eccleſia inſignem accipere poſſumus, quod duo agni cornua Epiſcopalis dignitatis inſignia ſint. Erit fortaſſis apoſtata quiſpiam, atque hæreticus ſimulator Religionis, Eccleſiaſtici honoris proditor, qui draconis venenum ſuis ſermonibus inſtillet auditoribus aut propinet.* Accedit Ferrarius in citatum Apoc. locum, qui exponens, cur prima beſtia, ſcilicet Antichriſtus, dicatur aſcendere de mari, ſecunda vero nempe pſeudopropheta, de terra, ait. Quod cum in Apocalipſi per terram accipiantur ea, quæ ſpectant ad Eccleſiam, & Eccleſiaſticos: per mare vero ea quæ ad ſeculum, & ſeculares pertinent, ideo prima beſtia Antichriſtus aſcendet de mari, quia de ſeculo ex militе fiet Imperator, & Monarcha. Secunda beſtia aſcendet de terra, quia erit ex filiis Eccleſiæ, vel inſignis clericus, vel magnæ auctoritatis religioſus, vel etiam Epiſcopus, qui doctrina, & prædicatione valde conſpicuus, trahet ad ſe innumeros populos etiam ſub pietatis ſpecie. Nam & habet duo cornua, non agni, ſed ſimilia agni, quia ſpeciem ſanctitatis præferent, erit revera lupus. Sed hæc piis lectoribus expendenda relinquimus de quibus agit Malvenda, *l.* 8. *de Antichr. c. &c.*

D U B I U M VI.

De Adventu Henoch, & Elia.

§. I.

Henoch, & Eliam adhuc vivere.

I. HEnoch, & Eliam nondum mortuos eſſe, ſed adhuc vivere, & a Deo conſervari, vel in terreſtri paradiſo, vel in alio loco ſibi ſoli noto, concors Catholicorum ſententia eſt contra Sectarios. Id enim clare dicit Scriptura. De Henoch quidem *Gen.* 5. *v.* 24. dicitur: *Ambulavitque cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Deus:* vel ut ſeptuaginta legunt: *Quia tranſtulit illum Deus*, ideſt, in locum hominibus incognitum. Et ſane cum Moyſes ibi de unoquoque Patriarcharum dicat: *Et mortuus eſt*: de Henoch hoc non dicit ſed *tulit*, ſeu *tranſtulit illum Deus*.

Idem Eccleſiaſtici 44. v. 16. *Henoch placuit Deo, & tranſlatus eſt in paradiſum, ut det gentibus pœnitentiam.* Quod confirmavit Paulus, Hebr. 11. v. 5. *Fide Henoch tranſlatus eſt, ne videret mortem*, & *non inveniebatur, quia tranſtulit eum Dominus: ante tranſlationem enim teſtimonium habuit, placuiſſe Deo.* Ex his Patres concorditer inferunt Henoch adhuc vivere, ut infra oſtendam.

II. De Elia, 4. *Reg.* 2. *v.* 11. ſic habetur: *Cumque pergerent* (Elias, Eliſæus) *& incedentes ſermocinarentur, & ecce currus igneus, & equi ignei diviſerunt utrumque: & aſcendit Elias per turbinem in Cælum.* Et antea v. 1. præmiſerat: *Cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in Cælum.* Neque audiendi ſunt Hebræorum aliqui auctore Kimchio, qui exiſtimarunt, Eliam, quando in curru igneo, & equis igneis raptus fuit, aſſumptum fuiſſe ad ſpheram ignis, ibique luxatum corpore, & in ſua ſolutum elementa.

III. Oppoſitum enim ſemper tenuit Chriſtianorum traditio de Henoch, & Elia, cujus teſtes ſunt S. Irenæus, *l.* 4. *c.* 30. dicens: *Sed & Henoc ſine circumciſione placens Deo, cum eſſet homo, Dei legatione ad Angelos fungebatur, & tranſlatus eſt, & conſervatur uſque nunc teſtis juſti judicii Dei.* Et, *l.* 5. *c.* 5. poſtquam idem dixit de Elia, ſubdit: *Si autem quis impoſſibile exiſtimet tantis temporibus permanere homines, & Eliam in carne aſſumptum, conſumptam autem carnem ejus in igneo curru, intendat quoniam Jonas quidem in profundum projectus eſt &c.* Oſtendens, quod ſicut Jonas in mare projectus, & a ceте deglutitus, manſit in ventre ceti vivus tribus diebus, & tribus noctibus, ſic Elias, & Henoch tranſlati poſſunt a Deo vivi conſervari. Tertullianus, l. contra Judæos, c. 2. *Henoch* (inquit) *juſtiſſimum non circumciſum, nec ſabbatizantem de hoc mundo tranſtulit, qui nec dum mortem guſtavit &c.* L. de anima, c. 50. *Tranſlatus iſt Henoch, & Elias, nec mors eorum reperta eſt, dilata ſcilicet. Cæterum morituri reſervantur, ut Antichriſtum ſanguine ſuo extinguant.* L. de reſurrect. carnis, c. 35. *Elias non ex deceſſione vitæ, ſed ex tranſlatione venturus eſt, nec corpori reſtituendus, de quo non eſt exemptus, ſed mundo reddendus, de quo eſt tranſlatus:* Et c. 58. *Quod hodie Henoch, & Elias nondum reſurrectione diſpuncti, quia nec morte functi, quo tamen de orbe tranſlati, & hoc ipſo jam æternitatis candidati .... cuinam fidei teſtimonium ſignant, niſi quia credi oportet, hæc futuræ integritatis eſſe documenta?* Cyprianus etiam, *Tract. de Mont. Sina, & Sion*, ſic loquitur: *Henoch, qui ante diluvium Deo juſtus complacuit: ideo de iſto mundo in carnis ſuæ nativitatem vivus tranſlatus eſt in loco, ubi Deus ſcit: ex quo loco conſummationem mundi innovare habet in hoc mundo: unde etiam tranſlatus eſt ad confundendum, & revincendum Antichriſtum.*

Hoc idem Epiphanius, *l.* 1. & 2. *Panarii*, Athanaſius de recipienda Synodo Nicæna, Baſilius, *Homil.* 11. *in Hexameron.* S. Aug. *l.* 2. *de pecc. Orig. c.* 23. & *l.* 9. *de Geneſ. ad Litteram*, *c.* 6. & alii apud Malvendam, *l.* 9. *de Ant. c.* 3.

IV. Quo in loco Henoch, & Elias modo vivi conſerventur, non modica controverſia eſt. In Paradiſo terreſtri eos vivere opinantur non pauci, moti ex illo Eccleſiaſtici 14. v. 16. *Henoch placuit Deo, & tranſlatus eſt in Paradiſum, ut det gentibus pœnitentiam.* In quem locum quoque Eliam raptum per turbinem in Cælum opinantur. His conſentire videtur S. Th. 3. *p. q.* 49. *a.* 5. *ad* 2. his verbis: *Elias ſublevatus eſt in Cælum aereum, non autem in Cælum empireum, qui eſt locus ſanctorum. Et ſimiliter etiam Henoch raptus eſt ad paradiſum terreſtrem, ubi cum Elia ſimul creditur vivere uſque ad adventum Antichriſti*, & 1. *p. q.* 102. *a.* 2. *ad* 3. ait: *Quamvis, ut dicitur, Henoch, & Elias in illo paradiſo* (terreſtri) *habitent.*

V. Verum quia paradiſi nomen determinate non ſtat pro paradiſo terreſtri, unde cum Chriſtus ait Latroni, Lucæ 23. v. 43. *Hodie mecum eris in Paradiſo*, nemo de terreſtri paradiſo intellexit. Et rurſus quia inter Recentiores magna contentione agitatur, an terreſtris paradiſus adhuc ſuperſit maxime poſt univerſale diluvium de quo egi, *Tom.* 1. *in* 1. *p. q.* 2. *Dub.* 4. Ideo tutius videtur dicere, certum quidem eſſe Enoch & Eliam adhuc vivere; quo autem in loco vivant, nobis eſſe ignotum, ſed Deo ſoli notum. Ita S. Cyprianus ſupra laudatus. S. Chryſoſt. *Homil.* 21. *in Geneſ.* & *Homil.* 22. *ad Hebræos*, ubi dicit de Elia, & Henoch. *Quod vero tranſlatus ſit iſte, & aſſumptus ille, Scripturæ dixerunt; ubi autem ſit, & quomodo, non addiderunt.* S. Auguſt. *l.* 2. *de pec. Orig. cap.* 23. ponit hoc inter quæſtiones, in quibus ſalva fide poſſumus ſententiam ſuſpendere, aut aliter quam eſt conjicere. Thedoretus, *qu.* 44. *in Gen.* quærit: *Quem in locum Deus omnium tranſtulit Henoch? Non inquirenda ſunt, quæ ſilentio ſunt tradita, ſed veneranda, quæ ſcripta ſunt*, & Theophilactus in c. 11. ad Hebr. *Proinde* (inquit) *quod vivens tranſlatus ſit Henoch, & quod vivat, ſcimus: ubi autem, & quomodo, incertum, Scriptura hoc non patefaciente.* Tandem Rupertus Abbas, l. 3. de Trinit. & ejus operibus, c. 33. *Nunquam* (inquit) *Scriptura dat intelligi, quod Henoch, & Eliam Deus tranſtulerit in ipſum paradiſum, ubi comederent de ligno vitæ, & viverent in æternum: ſed ita ſublati ſunt, ut in ſecretam quamdam regionem terræ ducerentur, ubi magna carnis, & ſpiritus quiete viverent, quouſque ad finem mundi redeant, & mortis debitum ſolvant.*

§. II.

Henoch, & Eliæ adventus Antichriſti tempore.

VI. HEnoch & Eliam adhuc vivos a Deo ſervari, ut ſint ſecundi adventus Chriſti præcurſores, & Antichriſto ſe opponant, conſtans adeo Catholicorum eſt ſententia, ut oppoſitum ſentire ad minus parum tutum in fide ſit. De Elia enim apertum eſt vaticinium Malachiæ, c. 4. v. 5. *Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis. Et convertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum, ne forte veniam, & percutiam terram anathemate.*

VII. Volunt aliqui, ex his colligi venturum quidem Eliam in ſpiritu, ſed non in perſona, nimirum viros apoſtolicos Eliæ zelum habentes, inter quos eminuit Joannes Baptiſta, de quo dicit Angelus, Lucæ 1. v. 17. *Et ipſe præcedet ante illum in ſpiritu, & virtute Eliæ, ut convertat corda patrum in filios.* Quibus Angelus Malachiæ verba applicat Joanni. Immo Chriſtus ipſe, tum, *Matth.* 11. *v.* 14. ait: *Et ſi vultis recipere, ipſe* (Joannes) *eſt Elias, qui venturus eſt.* Tum Matth. 17. v. 12. *Elias jam venit, & non cognoverunt eum.* Ex quo inferunt, Malachiæ vaticinium referendum eſſe ad primum Chriſti adventum, non ad ſecundum.

Sed contra eſt. Nam ſenſus verborum Angeli, & Domini eſt, quod Joannes ſit Elias, quem venturum Malachias prædixit, non ad litteram, & in perſona, ſed ſecundum allegoriam, & in ſimilitudine, ſeu ſpiritu; unde angelus dixit: *præcedet illum in ſpiritu, & in virtute Eliæ*, & in proportione. In ſimilitudine, inquam, & ſpiritu, nempe, in aſperitate vitæ, & libertate arguendi vitia hominum, etiam Potentum. In proportione autem, quia ſicut Elias Theſbites præcedet ſecundum Domini adventum, ſic Joannes præceſſit primum. Unde ad ſignificandum, ſe in ſenſu allegorico locutum, poſtquam, *Matth.* 11. *v.* 14. de Joanne dixit: *Ipſe eſt Elias*, ſubjungit: *Qui habet aures audiendi audiat.* Qua phraſi Dominus uti conſuevit, dum in parabolis, aut metaphoris loqueretur, ut *Matth.* 13. *v.* 43. *Matth.* 19. *v.* 12. & alibi.

Ex his apparet, illud Matth. 17. *Elias jam venit, & non cognoverunt eum*, poſſe etiam intelligi de Elia ſecundum ſimilitudinem, ac de illo qui venit *in ſpiritu, & veritate Eliæ*, Nam de Elia Theſbite præmiſerat Chriſtus: *Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia*, quæ Joanni Baptiſtæ aptari nequeunt, qui jam venerat. Et inſuper Elias venturus *reſtituet omnia*, veniet *in die horribili*, quo percutienda erit terra anathemate, quæ in Joannis tempora non cadunt. Tribuunt ergo Chriſtus, & Angelus Eliæ nomen Joanni, quia iſte fecit in primo adventu, quod ille facturus eſt in ſecundo.

Hoc totum concludit S. Gregorius, *Hom.* 7. *in Evang.* ubi obſervans Chriſtum de Joanne, dicere: *Ipſe eſt Elias*: Joannem autem interrogatum, Jo. 1. v. 21. *Elias es tu?* Reſpondiſſe: *Non ſum*, ait: *Quid eſt hoc, fratres chariſſimi, quia quod veritas affirmat, hoc propheta veritatis negat? Valde namque inter ſe diverſa ſunt*; Ipſe eſt, & non ſum. *Quomodo ergo propheta veritatis eſt, ſi ejuſdem veritatis ſermonibus concors non eſt? Sed ſi ſubtiliter veritas ipſa requiratur, hoc, quod inter ſe contrarium ſonat, quomodo contrarium non ſit, invenitur. Ad Zachariam namque de Joanne Angelus, dicit*: ipſe præcedet ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ: *Qui idcirco venturus in ſpiritu, & virtute Eliæ dicitur: Quia ſicut Elias ſecundum Domini adventum præveniet: ita Joannes prævenit primum: ſicut ille Præcurſor venturus eſt Judicis: Ita iſte Præcurſor factus eſt Redemptoris. Joannes igitur in ſpiritu Elias erat, in perſona Elias non erat. Quod ergo Dominus fatetur de ſpiritu, hoc Joannes denegat de perſona.* Ita hoc dubium abſolvit S. Gregorius.

VIII. De adventu Eliæ alterum teſtimonium profert Eccleſiaſticus, *cap.* 48. ubi poſtquam de perſona Eliæ multa honorifica dixit, *v.* 10. addit: *Qui ſcriptus es in judiciis temporum lenire iracundiam Domini, conciliare cor patris ad filium, & reſtituere tribus Iſrael.* De illo ergo Elia dicit eſſe ſcriptum, ut veniat in judiciis temporum lenire iracundiam Domini, & reſtituere tribus Iſrael, de quo prius dixerat, quod ter ignem de Cælo dejecit, qui Cælum verbo continuit, ne plueret, qui mortuum ſuſcitavit, qui Eliſæum fecit ſui ſucceſſorem, qui in curru igneo ſubvectus eſt in Cælum &c. Sed hæc de perſona ipſa Eliæ dicit, ut patet; ergo & de perſona ejuſdem dicit, quod veniet &c.

De Henoch adventu, idem Eccleſiaſticus, *cap.* 44. *v.* 16. dicit: *Henoch placuit Deo, & tranſlatus eſt in paradiſum, ut det gentibus pœnitentiam.* Quibus indicatur, Henoch tranſlatum eſſe, ut in fine mundi prædicet pœnitentiam gentibus; nam ut hoc faceret ſua ætate, non debuiſſet transferri, ſed ſuperſtes aliis convivere.

IX. De utriuſque adventu loquitur Joan. in Apoc. cap. 11. *v.* 3. *Dabo duo ut teſtibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta &c.* Hi autem duo teſtes ſecundum Patres erunt Henoch, & Elias: Hos enim duos legimus a Deo tranſlatos, & vivos ſervari: ad quem autem finem, niſi ut extremis temporibus adveniant teſtes veritatis? Hi duo enim fuerunt zelo Dei ſingulares. De Elia conſtat. De Henoch habetur in Ep. Judæ, verſ. 14. *Prophetavit autem, & de his ſeptimus ab Adam Henoch, dicens: ecce venit Dominus in Sanctis millibus ſuis facere judicium contra omnes &c.* Congruum ergo erit, ut qui quaſi ex proprio munere in primis mundi temporibus, cæpit jam judicium annuntiare, reſervaretur, ut illud complere poſſet in noviſſimo tempore.

Demum congruum fuit, ut iſti duo teſtes Henoch, & Elias futuri ſint. Cum enim in noviſſimo tempore mittendi ſint ad mundum ex gentibus, & Judæis congregatum, æquum fuit, ut alter, nempe Elias mittatur ex circumciſione, ei enim ſpecialiter tribuitur Judæorum converſio, Eccl. 48. v. 10. *Et reſtituere tribus Jacob.* Alter, nempe, Henoch ex præputio, cui, Eccleſiaſtici 44. *v.* 16. ſpecialiter committitur gentium: *Ut det Gentibus pœnitentiam.* Et etiam ut uterque ſtatus Patriarcharum, & Prophetarum, Legis naturæ, & Moſaicæ Jeſu Chriſto Judici teſtimonium perhibeant.

§. III.

An alii præter Henoch, & Eliam venturi ſint.

X. DUbitari poteſt de Moyſe, Hieremia, & Joanne Evangeliſta. De Moyſe quidem primo, quia ſi in primo adventu Moyſes, & Elias fuerunt teſtes gloriæ Chriſti in transfiguratione, pari ratione videntur futuri teſtes majeſtatis ejus in ſecundo adventu. Secundo, quia, *Apoc.* 11. de duobus teſtibus, *verſ.* 6. hæc habentur: *Hi habent poteſtatem claudendi Cælum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum, & poteſtatem habent ſuper aquas convertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plaga quotieſcumque voluerint.* Ubi prioribus verbis deſignantur ea quæ fecit Elias, poſterioribus vero, quæ fecit Moyſes in Ægypto; ergo iſti duo erunt teſtes, de quibus Joannes loquitur in citato Apocalypſis loco.

XI. De Jeremia item. Nam, *Jeremiæ* 1. *v.* 5. ipſum verbum Dei quod ad ipſum factum eſt, hoc teſtatur, dicens: *Priuſquam te formarem in utero novi te, & antequam exires de vulva ſanctificavi te, & Prophetam in gentibus dedi te.* In gentibus autem Propheta non fuit; ergo cum Verbum Dei debeat verificari, prophetabit in gentibus in fine mundi; eo magis, quod non legitur ejus mors.

XII. De S. Joanne Evangeliſta fortior videtur ratio. Primo. Ex dicto Chriſti, qui, *Joan.* 21. *verſ.* 22. de Joanne dixit: *Sic eum volo manere donec veniam*, & Matth. 16. verſ. 28. *Sunt quidam de hic ſtantibus, qui non guſtabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno ſuo*; quæ non de alio quam de Joanne intelligi poſſunt. Secundo. Quia, *Matth.* 20. *verſ.* 23. prædixit Chriſtus, eum cum Jacobo fratre ſuo calicem paſſionis habiturum, *Calicem quidem meum bibetis*. Cum autem hunc Joannes nondum biberit, illum bibet in fine mundi. Tertio. Quia, *Apoc.* 10. *v.* 11. ei dicitur: *Oportet te iterum prophetare gentibus, & populis, & linguis, & regibus multis.* Hoc autem nondum eſt impletum. Quarto. Si contra Antichriſtum veniet unus ex illis, qui fuerunt ante legem, nempe Henoch, & alter ex iis qui fuerunt tempore legis, ideſt Elias: quare non veniet unus ex iis qui fuerunt poſt legem tempore gratiæ?

XIII. His tamen non obſtantibus communi ſententiæ ſtandum eſt, nempe duos ſolos, & hos Eliam, & Henoch contra Antichriſtum venturos; & hos eſſe duos teſtes, quos Joannes, *in Apoc. cap.* 11. *v.* 3. prædixit duos, inquam, non tres, aut quatuor. Et ratio eſt quia de his ſolis duobus Scriptura dicit fuiſſe vivos tranſlatos, & adhuc vivos ſervari. Cæteri autem certo certius mortui ſunt. Nam Moyſis mors deſcribitur, Deuteron. 34. v. 5. *Mortuuſque eſt ibi Moyſes ſervus Domini in terra Moab, jubente Domino, & ſepelivit eum*, quamvis ignotum voluerit eſſe ejus ſepulchrum. Jeremiæ vero mortem quamvis Scriptura non exprimat, ſicut nec multorum Prophetarum, attamen mortuus ille credendus eſt, ſicut & iſti. Tertullianus tamen *in Scorpiaco*, *c.* 8. Jeremiam fuiſſe lapidatum, & interfectum a populo ſcribit. Idem S. Hieronymus, *in cap.* 1. & 23. *Jeremiæ*, & S. Epiphanius in lib. de vita, & interitu Prophetarum: *Jeremias* (inquit) *Propheta Anathotides apud Taphnas in Ægypto a plebe lapidibus obrutus occubuit &c.* Et in Martyrologio Romano ejus mors conſignatur ad diem primam Maji.

De S. Jo. Evangeliſta putarunt aliqui, eum adhuc vivere propter allata Chriſti verba. Sed & ipſum mortuum fuiſſe teſtatur Polycrates Epheſiorum Epiſcopus ad S. Victorem Epiſc. apud Euſebium, *lib.* 3. *Hiſt. c.* 1. & *l.* 5. *c.* 2. ubi recenſens viros Apoſtolicos Epheſi defunctos, ait: *His accedit Joannes, qui ſupra pectus Domini recubuit .... qui Sacerdos, Martyr & Doctor fuit, & Epheſi etiam obdormivit.* Tertullianus etiam Polycrati coævus, *l. de Anima*, *c.* 50. diſcipulorum opinionem quod Joannes non eſſet moriturus, ita arguit: *Tranſlatus eſt Henoch, & Elias, nec eorum mors reperta eſt, dilata ſcilicet, cæterum morituri reſervantur, ut Antichriſtum ſanguine ſuo extinguant. Obiit & Joannes, quem in adventum Domini remanſurum fruſtra fuerat ſpes.* Origenes etiam, lib. 3. in Gen. apud Euſeb. lib. 3. hiſt. cap. 1. *Joannes* (inquit) *Aſiam abiit, ubi reliquum etiam vitæ ſuæ curſum conficiens Epheſi morte occubuit.* Hos vetares ſequuntur Recentiores Patres Ambroſius, *in Pſalm.* 45. Chryſoſt. *Homil. in duodecim Apoſt.* Hieronymus, *de Script. Eccl. in Joann.* dicens: *Totas Aſiæ fundavit, rexitque Eccleſias, & confectus ſenio ſexageſimo octavo poſt paſſionem Domini anno mortuus, juxta eamdem urbem ſepultus eſt.* Idem ſentit S. Auguſt. *Tract.* 124. *in Joann.* ubi de hoc fuſe agit, & alii omnes.

XIV. Ex his ergo ſic dico. Ut jam oſtenſum eſt, Moyſes, Jeremias, & ipſe Evangeliſta Joannes vere mortui ſunt. Dicere autem illos ſurrecturos, & tunc iterum interficiendos ab Antichriſto, nemini in mentem adhuc venit, & ſi venirent, quo fundamento in Scriptura, & traditione diceretur? Dicere, quod jam reſurrexerint, & ex gloria, qua nunc in corpore, & anima perfruuntur ſint deducendi ad pugnandum contra Antichriſtum, & iterum moriendum, non eſt dogma ferendum. Quod autem jam excitati ad vitam, ſed extra gloriam cum Henoch, & Elia conſerventur, ridiculum eſt. Quorſum enim opportuit, eos mori, ac reſurgere, & non potius transferri, ut illi? Cum ergo S. Joannes ipſe duos tantum teſtes afferat contra Antichriſtum venturos, & hos fore Henoch, & Eliam oſtenſum ſit, alii adjiciendi non ſunt. Nunc ad contraria ſupra poſita motiva reſpondendum eſt.

XV. Quoad Moyſen. Dico ad primum non eſſe bonam conſequentiam: Moyſes teſtis fuit in transfiguratione una cum Elia; ergo erit etiam cum illo tempore Antichriſti. Nam Deus ob fines ſibi notos voluit tunc, & non alias Moyſen cum Elia venire occidendum. Nam Eliam vivum adhuc conſervat, non Moyſen —— Ad ſecundum, neg. conſ. Non enim dicit Joannes, quod venturi ſint illi, qui aliquando converterunt aquas in ſanguinem, ſed quod illi, qui venturi ſunt, poteſtatem habebunt id faciendi.

XVI. Quoad Jeremiam. Dico, Jeremiam gentibus quoque prophetaſſe. Nam Jeremias non ſolum prædicit mala eventura populo Iſraelis, ſed etiam gentibus, maxime a cap. 46. ut Lector Studioſus obſervare poterit, nimirum, Pharaoni, & Ægypto, Tyro, Sydoni, Gazæ Aſcaloni, Moab, Babyloni &c. Jeremiam autem vere mortuum fuiſſe, jam dictum eſt.

XVII. Quoad S. Joannem Evangeliſtam. Dico ad primum, illa verba: *Sic eum volo manere, donec veniam*, varie exponi. Quidam ſentiunt Chriſtum verbis illis voluiſſe indicare, quod perſecutor non eſſet ablaturus animam Joanni, ſicut dixerat de Petro, ſed quod Joannes manſurus eſſet in hac vita, donec Dominus ad eum veniens per placidam mortem illum ad ſe aſſumeret. —— Alii, ſenſum verborum *volo manere donec veniam* eſſe Joannem in vita manſurum, donec Chriſtus veniat, non judicandum orbem, ſed ad ultionem ſumendam de Judæis delendo Hieroſolymam, & populum per Titum, & Vaſpaſianum, quod vere contigit: Tunc enim Joannes adhuc in vivis erat. Qui vero ly *donec veniam* exponunt de judicio dicunt ſermonem Chriſti eſſe conditionalem non aſſertivum quaſi dicat: *Sic* (ſubaudi *ſi*, ſeu *eſto*) volo cum manere donec veniam, quid ad te? in hoc ſenſu ſi ſic volo eum manere: vel eſto velim eum manere donec veniam, quid ad te Petre? quid tua refert? qui ſenſus in græco manifeſtior eſt, ubi loco *ſic* ponitur *ſi*, oſtendens, quod *ſi*, vel *eſto* vellet eum manere, hoc ſcire non pertineat ad Petrum. Ita Chryſoſt. *Hom.* 87. *in Joann.* Cui expoſitioni favere videntur verba ſequentia cum enim exiiſſet *Sermo inter fratres, quod diſcipulus ille non moritur*, ſubjungitur, v. 23. *Et non dixit ei Jeſus, non moritur, ſed, ſic eum volo manere, donec veniam, quid ad te?* Unde Auguſt. *Tract.* 124. *in Joann.* ait: *Sed hanc opinionem Joannes ipſe abſtulit, non hoc dixiſſe Dominum aperta contradictione declarans. Cur enim ſubjungeret*, non dixit Jeſus, non moritur, *niſi ne hominum cordibus quod falſum fuerat inhæreret?* Quod additur ex Matth. 18. *Sunt quidam de hic ſtantibus qui non guſtabunt mortem donec videant &c.* Juxta

Expoſitores non eſt ſumendum de adventu ad judicium, ſed de glorioſa manifeſtatione filii hominis in transfiguratione quam immediate poſt narrant Evangeliſtæ, & quam aliqui ex adſtantibus viſuri erant, & de facto viderunt. Alioquin non unus Joannes, ſed aliqui etiam alii de adſtantibus vivi permanſuri fuiſſent uſque ad Judicii diem.

Ad ſecundum dico. Quod etiam Joannes, quamvis violenta morte de facto non interemptus, calicem paſſionis bibit. Tum quando, *Act.* 5. *v.* 4. cum aliis Apoſtolis flagellatus fuit. Tum quando in vas ferventis olei immiſſus fuit: tunc enim mortuus fuiſſet, niſi Deus illum miraculoſe vivum præſervaſſet. Tum quando in inſulam Pathmos fuit relegatus. Calix enim Domini bibitur, non ſolum per tolerantiam mortis, ſed etiam per alias paſſiones.

Ad

Ad tertium. Dico, ſenſum verborum: *Oportet te iterum prophetare &c.* duplicem eſſe poſſe. Vel quod Joannes ex inſula Pathmos, ubi tunc erat, in Aſiam reverſus, ibi & per ſe ipſum, & per Evangelium ſuum multis gentibus, populis, & Regibus eſſet prædicaturus. Vel quod in illo ipſo libro multa alia de variis nationibus, & regnis reſtarent ei prophetanda.

Ad quartum, dico, Non fore Antichriſti tempore opus teſte, qui vixerit tempore gratiæ: Quia ſtatus novi teſtamenti adhuc durabit, & prædicatores illius ſtatus erunt præſentes, nec deerunt, qui Henoch, & Eliæ ſeſe adjungant.

§. IV.

Acta Henoch, & Eliæ tempore Antichriſti.

VVIII. PRimum, quod hic examinandum occurrit, eſt tempus, quo Henoch, & Elias erunt apparituri. An ante, an poſt Antichriſti perſecutionem, an ſimul.

Reſpondeo, probabilius eſſe, & communius, eos apparituros initio Regni, & perſecutionis Antichriſti. Id enim conforme eſt vaticinio Joannis, Apoc. 11. v. 3. *Et prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta*, qui conficiunt tres annos fere cum dimidio, cum autem perſecutio Antichriſti per tres annos cum dimidio duratura ſit, & Antichriſtus poſt necem Henoch, & Eliæ aliquot diebus ſuperſtes futurus ſit, patet eos initio Regni, & perſecutionis Antichriſti eſſe apparituros.

XIX. Secundo eſt quomodo ſint apparituri.

Reſpondeo hoc eſſe incertum, nimirum, an e loco, in quo reſervantur, ſint viſibiliter per aera transferendi in curru igneo, vel in nube, vel alio ſimili modo: an inviſibiliter, hoc eſt, nulli hominum eorum translatione demonſtrata Hieroſolymis, aut alibi conſpiciendi ſint. Cum enim hoc non inveniamus in Scriptura, aut traditione, non eſt a nobis inquirendum, ſed ſoli Deo reſervandum. Ita Suarez, Corn. a Lap. *in c. 21. Apoc.* & alii.

XX. Tertium eſt, quo habitu venturi ſint.

Reſpondeo ex *Apoc. 11. v. 3.* quod venient *amicti ſaccis* aſperitatem, paupertatem, & humilitatem Sanctorum virorum contra faſtum, & ſuperbiam Antichriſti, & ejus Sectatorum indicantibus. *Saccus* enim ſecundum aliquos ſignificat veſtem duriorem, & aſperiorem ex craſſa materia compactam. Secundum alios ex aſperrimis contextam ſetis aut pilis hircorum, ſeu camelorum, quo ad carnem edomandam ſolebant uti Sancti viri, & Prophetæ loco interulæ, aut exterius etiam. Talis erat veſtis Eliæ, dum inter ſuos vivebat: erat enim 4. Reg. 1. verſ. 8. *Vir piloſus, & Zona pellicea accinctus renibus.* Et ſimilis erat veſtis Joannis Baptiſtæ, qui Matth. 3. v. 4. *Habebat veſtimentum de pilis camelorum, & Zonam pelliceam circa lumbos ſuos.*

XXI. Quartum eſt. Quibus ſpiritualibus armis pugnabunt contra Antichriſtum, & ejus ſequaces.

Reſpondeo quod dabit illis Deus gratiam prædicationis, eamque confirmabit donis Prophetiæ, & omnis generis miraculorum. Ita Apoc. 11. v. 3. *Et dabo duobus meis, & prophetabunt*, ideſt, ut prophetent. Verbum autem *prophetare* in ſacris litteris non ſolum eſt vaticinari, & futura prædicere, ſed etiam voluntatem Dei declarare, interpretari, prædicare, ſeu aliis annuntiare. Hæc autem egregie præſtabunt Henoch, & Elias, præcipue imminens mundi exitium, & judicium extremum annuntiando. Gratiam autem miraculorum exponit Joannes, eodem *c. v. 5. & 6.* Nam primo. Si quis voluerit eis nocere, *ignis exiet de ore eorum*, qui ad eorum orationem, & imperium volentes eos lædere devorabit, & occidet. Secundo. Habebunt *poteſtatem claudendi Cælum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum.* Inducendo ſiccitatem, ſterilitatem. Tertio: *Et poteſtatem habebunt ſuper aquas convertendi eas in ſanguinem*, ne contumaces eis uti poſſint ad potum, alioſque humanos uſus. Prioribus plagis afflixit Elias Judæos ut habetur, *in 4. Regum*; hac poſteriori Moyſes Ægyptios percuſſit, ut legitur in Exodo. Sed & alia quæcumque voluerint ſigna facient. Sequitur enim: *Et percutere terram omni plaga, quotieſcumque voluerint.*

XXII. Quintum eſt. Quanto tempore durabit Henoch, & Eliæ prædicatio.

Reſpondeo. Ex jam dictis ex *Apoc. 11. v. 3.* quod *prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta*, qui ut dictum eſt efficiunt tres ferme annos cum dimidio. Unde cum, ut ſupra diximus; prædicationem ſuam ſint exorſuri initio Regni Antichriſti, & Antichriſtus ſit regnaturus diebus mille ducentis nonaginta, ut ex Daniele *cap. 12. verſ. 11.* colligunt Auctores, de quo infra, ſequitur prædicationem Henoch, & Eliæ fore triginta circiter diebus Regno Antichriſti breviorem.

Sed hic oritur duplex dubium. Primum. Si Antichriſto regnante quotquot ei contradicere audebunt ſtatim occidentur, quomodo Henoch, & Elias per dies mille ducentos ſexaginta contra ipſum publice prædicare, & ab ejus ſævitia immunes eſſe poterunt?

Secundum, dies mille ducenti ſexaginta pauci erunt ad prædicandum per univerſum orbem.

Ad primum dubium dico. Quod etſi attenta Antichriſti rabie, qui ipſos ubique, & omnibus modis perſequetur, hoc difficile videatur: non tamen attenta Dei potentia, qua ad tempus ab eo præfinitum præſervabuntur. Unde, *Apoc. 11. v. 5.* dicitur: *Et ſi quis voluerit eis nocere, ignis exiet de ore eorum, & devorabit inimicos eorum: & ſi quis voluerit eos lædere, eum occidi.*

Ad ſecundum dubium dico. Tantam fore famam prædicationis eorum, & ſignorum, quibus doctrinam ſuam confirmabunt, ut ea totus mundus ſtatim implendus ſit: qua excitati plures viri Apoſtolici, vel divino impulſu, vel ab eis miſſi orbem ab erroribus illuminare poterunt, & purgare. Addo mihi inveriſimile non videri, ut Deus, qui illos ex loco in quo ſervabantur, viſibiliter eos Jeroſolymis, vel alibi apparere fecit, ſic viſibiles eos ſucceſſive facturus ſit, ſive conjunctim, ſive ſeparatim aliis mundi partibus, ut coram eis prophetent, & ſigna faciant.

XXIII. Sextum eſt. Quem fructum prædicatione ſua Henoch, & Elias reportabunt?

Reſpondeo, fructum prædicationis eorum fore, non ſolum fideles confirmare, ſed infideles, & Judæos ad veram fidem trahere. Quoad Judæos dubitatur, an omnes prorſus ejurato falſo eorum meſſia Antichriſto ad Chriſtum convertendi ſint, hoc enim ſentire viſi ſunt Chryſoſtomus, *Homil. 19. in Epiſt. ad Rom.* Theophylactus, *in Marci 9.* Rabbanus, *Opuſc. de Antich.* qui, *Duo*, (inquit) *Prophetæ mittentur in mundum: Henoch ſcilicet, & Elias contra ipſum Antichriſtum. Filios autem Iſrael quicumque eo tempore fuerint inventi, ii duo maximi Prophetæ, & Doctores ad fidei gratiam convertent, & a preſſura tanti turbinis in parte electorum inſeparabiles reddent. Tunc implebitur quod Scriptura dicit: Si fuerit numerus filiorum Iſrael quaſi arena maris, reliqui ſalvi fient.* His ſuffragari videtur Scriptura tum Oſeæ 3. v. 5. *Et poſt hæc revertentur filii Iſrael, & quærent Dominum Deum ſuum, & David Regem ſuum, & pavebunt ad Dominum, & ad bonum ejus in noviſſimo dierum.* Quæ S. Auguſtinus expendens, *lib. 18. de Civit. Dei, cap. 28.* ait: *Nihil eſſe manifeſtius ad oſtendendum, carnales Iſraelitas, qui nunc in Chriſtum credere nolunt, poſtea credituros*, & Paulus, *ad Rom. 11. v. 26.* ait quod cum venerit ex Sion qui eripiat, *ſic omnis Iſrael ſalvus fieret.*

Non omnes tamen Judæos, quamvis maximam eorum partem, fore illo noviſſimo tempore convertendos communior ſententia eſt. Nam Scriptura interdum per ly *omne* vel *univerſum* ſignificare ſolet, non omnes ſimpliciter nullo excepto, ſed ingentem dumtaxat aliquam multitudinem, ac plerumque particulam eſſe hyperbolicam ſic illud 2. Reg. 16. v. 22. *Ingreſſuſque* (Abſalom) *ad concubinas patris ſui coram univerſo Iſrael*; & ibidem, cap. 17. v. 11. *Congregatur ad te univerſus Iſrael a Dan uſque Berſabee, quaſi arena maris innumerabilis.* Sic illud, Jo: 12. v. 19. *Ecce mundus totus poſt ipſum abit.* Adde quod vocula *omnis* non ſemper pro ſingulis generum, ſed ſæpe pro generibus ſingulorum uſurpatur, ut in illo Iſaiæ 2. v. 2. *Fluent ad eum omnes gentes*, ideſt, ex omnibus nationibus aliqui, vel etiam multi. Ita igitur exponi poteſt dictum Pauli *omnis Iſrael*, hoc eſt ex omni Iſraele multi, ſeu ex omnibus Tribubus Iſrael multi, ſalvi fient. Quod roboratur ex eo quod S. Jo: *in Apoc. cap. 7. v. 4.* ubi de numero eorum, qui ſignandi in frontibus ſigno Dei vivi in extrema die (ut communius interpretes) ait: *Et audivi numerum ſignatorum centum quadraginta quatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael. Et tribu Juda duodecim millia ſignati. Ex tribu Ruben duodecim millia ſignati*, & ſic de reliquis tribubus unica excepta tribu Dan, non quod ex ea multi non ſint ſalvandi, ſed in deteſtationem Antichriſti ex ea naſcituri, ubi ponens numerum certum pro incerto, exprimit multitudinem Judæorum, qui ex qualibet tribu tunc ſignandi erunt religione, & ſigno crucis in baptiſmo, & confirmatione, tam propter Henoch, & Eliæ prædicationem, & eorum glorioſam reſurrectionem, quam ob infelicem exitum Antichriſti, cui adhæſerunt.

XXIV. Poſtremum eſt. Qualis futurus ſit Henoch, & Eliæ finis?

Reſpondeo, quod completo tempore pro eorum miſſione definito, permittet Deus, Henoch, & Eliam ſævitiæ Antichriſti, qui occidet eos, & eorum corpora jacebunt per tres dies cum dimidio in platea Civitatis Jeruſalem, quibus elapſis, ad vitam revocati videntibus etiam inimicis eorum aſſumentur in nube ad Cælum. Poſt quæ terræmotu magno concuſſa decima pars Civitatis cadet, & ſeptem millia hominum interibunt: totum hoc prænuntiavit Joannes, *in Apoc. cap. 11.* Cujus verba referemus.

Et primo mortem Henoch, & Eliæ ita prænuntiat, v. 7. *Et cum finierint teſtimonium ſuum, beſtia, quæ aſcendit de abyſſo, faciet adverſum eos bellum, & vincet illos, & occidet eos.* Modus autem occiſionis relinquitur incertus, etſi aliqui putent veriſimile, eos cruci affigendos, tum in odium Chriſti, quem prædicabunt, tum quia in ea Civitate occidentur, in qua Dominus crucifixus eſt, & crucifigendos in eodem Calvariæ Monte. Tempus occiſionis deſignat Joannes illis verbis: *Et cum finierint teſtimonium ſuum*, ideſt, completis diebus mille ducentis ſexaginta eorum prædicationi ſtatutis, ut ſupra dictum eſt.

Secundum. Quod eorum corpora jacebunt tribus diebus cum dimidio in platea magna, ſic *v. 8.* recenſet: *Et corpora eorum jacebunt in platea Civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus, ubi & Dominus crucifixus eſt. Et videbunt de tribubus, & populis, & linguis, & gentibus corpora eorum per tres dies, & dimidium: & corpora eorum non ſinent poni in monumentis.* Ubi nomine civitatis magnæ ſpiritualiter dictæ *Sodoma, & Ægyptus*, non alia quam Jeroſolyma intelligitur, in qua Dominus crucifixus eſt, quæ tunc ob Antichriſtum, & ſuos pejor erit, quam Sodoma, & Ægyptus. Eorum mors gaudio erit Antichriſto, & ſuis. Nam ſequitur, v. 10. *Et inhabitantes terram gaudebunt ſuper illos, & jucundabuntur: & munera mittent invicem, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt eos, qui habitabant ſuper terram.*

Tertium. Quod poſt tres dies cum dimidio reſurgent, deſcribit, v. 11. *Et poſt tres dies, & dimidium ſpiritus vitæ*

a Deo

a Deo intravit in eos. Et ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper eos, qui viderunt eos. Ecce quam breve fuit impiorum gaudium. Deinde, *v. 12.* eorum aſſumptio in Cælum narratur ſic: *Et audierunt vocem magnam de Cælo dicentem eis, aſcendite huc. Et aſcenderunt in Cælum in nube, & viderunt illos inimici eorum.* Hinc ſentiunt aliqui, eos in Cælum etiam cum corpore aſſumendos, quemadmodum de B. Virgine credimus, & de Sanctis Patribus, qui Chriſtum aſcendentem comitati ſunt putant alii.

Quartum. Quod poſt hæc terræmotus magnus futurus ſit exponit, v. 13. *Et in illa hora factus eſt terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit, & occiſa ſunt in terræmotu nomina hominum ſeptem millia, & reliqui in timorem ſunt miſſi, & dederunt gloriam Deo Cæli.* Hic erit Henoch, & Eliæ exitus glorioſus, qualem Joannes hiſtorice potius quam prophetice narraſſe viſus eſt: ideoque nihil addendum puto.

DUBIUM VII.

De Antichriſti exitu, ejuſque a fine Mundi diſtantia.

§. I.

Duratio Regni illius.

I. ANtichriſti Regnum, ejuſque in Eccleſiam ſævitiem ſolum per tres annos cum dimidio duraturam concors eſt veterum, ac Recentiorum ſententia. Et merito, nam id quoque Scriptura ipſa comprobat. Nam, *Daniel, cap. 7. v. 25.* de perſecutione, qua Antichriſtus affliget Sanctos: *Tradentur* (inquit) *in manu ejus uſque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis.* Et Joannes de Eccleſia tempore Antichriſti profuga, & in deſertis locis abſcondita, Apoc. 12. v. 14. ait: *Ubi alitur per tempus, & tempora, & dimidium temporis a facie ſerpentis:* Quibus per *tempus* unus annus, per *tempora* duo anni; per *dimidium temporis* medius annus ſignificantur.

II. Scio, Novatores velle, præfatis verbis deſignari tempus indefinitum, & incertum, quo Regnum Antichriſti ſit duraturum, & ridiculum eſſe; Regnum Antichriſti, qui totum orbem occupaturus ſpatio trium annorum, & ſemis velle definire. Deſignatur ergo, inquiunt, per tempus, & tempora, & dimidium temporis tempus indefinitum, ſive longum, ſive breve. Et hoc ſe colligere autumant ex eodem Daniele, *cap. 7. v. 12.* de aliarum monarchiarum duratione, dicit: *Aliarum quoque beſtiarum ablata eſſet poteſtas, & tempora vitæ conſtituta eſſent eis uſque ad tempus, & tempus.* Ubi tamen nemo ſanus duos annos intelligit, ſed tempora dumtaxat incerta.

III. Sed hi loquuntur contra Patres omnes, & orthodoxos, qui per tempus, & tempora, & dimidium temporis apud Danielem, & Joannem tempus certum, nempe, tres annos cum dimidio ſemper intellexerunt, ut Irenæus, *lib. 5. c. 30.* S. Hippolytus Martyr, *Orat. de conſumm. Mundi*, Lactantius, *lib. 7. cap. 17.* Cyrillus Jeroſ. *Catech. 15.* S. Hieronymus, *in cap. 7. & 12. Danielis* quorum verba refert Malvenda, *lib. 10. cap. 16.* Unius Auguſtini verba proferam, qui lib. 20. de Civ. Dei, cap. 23. *Antichriſti* (inquit) *adverſus Eccleſiam ſæviſſimum Regnum, licet exiguo ſpatio temporis ſuſtinendum: qui vel dormitans hæc legit, dubitare non ſinitur. Tempus quippe, & tempora, dimidium temporis annum unum eſſe, & duos, & dimidium, ac per hos tres annos, & ſemiſſem, etiam numero dierum poſterius poſito dilucefcit, aliquando in Scripturis, & menſium numero declarari. Videntur enim tempora indefinite hic dicta lingua Latina, ſed per dualem numerum dicta ſunt, quem Latini non habent. Sicut autem Græci, ita hunc dicuntur habere, & Hebræi. Sic ergo dicta ſunt tempora, tamquam dicerentur duo tempora.* Hæc S. Auguſt. Super quæ ultima verba, quibus ſimilia habet Hieronymus, *in cap. 7. Danielis*, advertat Lector, Hebræos plurali numero non ſemper dualem exprimere, ſed ſolum cum loquuntur de rebus natura, vel arte binis, ut de manibus, pedibus, oculis, auribus, &c. Unde fit quod cum Hebræi, qui in quibuſdam rebus uti ſolent duali numero hic non exprimant, per ly *tempora* indicare voluiſſe duo tantum tempora, ſeu duos annos. Nam per *tempora* annos exprimere ſolitos eſſe habetur ex eodem Daniele, *cap. 4.* ubi de Nabuchodonoſore, qui juſto Dei judicio tamquam beſtia abigendus erat a conſortio hominum, dicitur, v. 13. *Et ſeptem tempora mutentur ſuper eum.* Quod repetitur, v. 20. & 29. *Et ſeptem tempora mutabuntur ſuper te.* Per ſeptem autem tempora ſeptem annos intelligit S. Hieronymus, ac cæteri omnes Interpretes conſentiunt. Ubi noto quod quia hic anni futuri erant plures, quam duo, ponitur numerus, nempe, *ſeptem tempora*; ergo cum ponitur ſine numero, & tantum dicitur *tempora*, duo tantum tempora, ſeu anni more hebraico exprimuntur.

IV. Verum revertendo ad Regni Antichriſti durationem; per tempus, tempora, & dimidium temporis, tres annos cum dimidio ſignificari ex ipſis Daniele, & Joanne aperte colligitur. Ex Daniele quidem, nam, *c. 12. v. 11.* dicit: *Et a tempore cum ablatum fuerit juge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem, dies mille ducenti nonaginta.* Qui conficiunt tres annos ſolares cum dimidio. Ex Joanne etiam, nam, *Apoc. 11. v. 2.* de Regno Antichriſti, ait: *Et Civitatem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus.* Cap. 13. v. 5. *Et data eſt ei* (Beſtiæ, Antichriſtum ſignanti) *poteſtas facere menſes quadraginta duos.* Et *c. 12. v. 6.* de muliere, ideſt, Eccleſia, quam ſæviente Antichriſto volaturam in deſertum abſcondito futuram, ibique alendam *per tempus, & tempora, & dimidium temporis*, v. 14. dicturus erat, ait: *Et mulier fugit in ſolitudinem, ubi habebat locum paratum a Deo, ut ibi paſcant eam diebus mille ducentis ſexaginta*, quo tempore futuram quoque Henoch, & Eliæ prædicationem dixerat, cap. 11. v. 3. *Et prophetabant diebus mille ducentis ſexaginta.*

Dicere autem hic accipi dies pro annis, & intelligi annos mille ducentos ſexaginta, vel nonaginta, delirium eſt Novatorum, qui Antichriſti Regnum ad tantum tempus producere conantur, ut aliud delirium firment, nempe, Antichriſtum eſſe Romanum Pontificem. Sed eorum delirium diſſipat Joannes, qui hos dies per menſes diſtribuens, dicit eos conſtituere menſes quadraginta duos, ut diximus ex *c. 11. & 13. Apoc.*

V. Supereſt ſolvere quod Novatores ex *c. 7. Danielis*, de aliarum monarchiarum duratione objiciunt. Nam dico, ad rem non eſſe, non enim hic deſignat Daniel ſingularem, & determinatam temporum partitionem, tempus, & tempora, & dimidium temporis, neque eam diſtribuit per dies, ut de duratione Regni Antichriſti facit, aut per menſes, ut Joannes, ſed unice dicit *uſque ad tempus, & tempus*, quod ſane durationem indefinitam ſignificat.

VI. Statuto igitur, Regnum Antichriſti tribus ſolis annis cum dimidio eſſe duraturum, remanet ſtatuendum, unde auſpicandi ſint hi tres anni, & ſex menſes: An ab eo tempore, quo Babylone utcumque Regnum invadet, an ab eo, quo devictis, ac receptis Provinciis Ægypti, Libyæ, & Ethiopiæ, & Terra Sancta potitus, fultuſque exercitibus Gog, & Magog monarcham ſe pronuntiabit totius mundi, & ſimul atrociſſimam perſecutionem in Eccleſiam concitabit. In hanc ſecundam partem venio, quia, & probabiliorem, & communiorem. Primo. Quia oracula prophetica tamquam duo indiviſa conjungunt monarchiam Antichriſti, ejuſque in Eccleſiam perſecutionem; ergo ab ea exordium durationis ejus monarchiæ ſumi debet, a quo ſumitur exordium perſecutionis, ſed hoc ſumitur ab eo tempore quo devictis regibus ac ſubactis Provinciis, ſe generalem totius orbis monarcham Hieroſolymis conſtituet, ut enim dictum eſt ex *Apoc. 11. v. 2.* Et Civitatem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus, & totidem menſibus Eccleſia manebit in ſolitudine, *Apoc. 12. v. 6.* ergo initium regni triennalis cum ſemiſſe Antichriſti ab initio perſecutionis generalis ejus ſumendum eſt. Quamvis enim eo parvo tempore, quo in Babylone regnavit, cœperit etiam Chriſtianos perſequi,: non tamen tanta, ac generali ſtrage, quanta poſtea Hieroſolymis monarchiam orbis adeptus.

Secundo. Quia ita ſentiunt Patres, inter quos S. Hieronymus in c. 12. Daniel. *Antichriſtus* (inquit) *tribus & ſemis annis, hoc eſt mille ducentis nonaginta diebus ſanctos perſecuturus eſt, & poſtea corruiturus in monte inclyto, & ſancto.* S. Auguſt. lib. 20. de Civit. Dei, cap. 8. *Tribus annis, & ſex menſibus legitur totis ſuis, ſuorumque viribus ſæviturus Antichriſtus.* Idem Lactantius, Rabbanus, Andreas Cæſarienſis, *in 13. Apoc.* Primaſius in idem caput, & alii.

§. II.

Antichriſti Exitus.

VII. ANtichriſti exitus infelix pro meritis futurus eſt. Quomodo autem id continget, dubitatur. Veriſimile videtur, quod Henoch, & Elia ab ipſo interfectis, viſiſque ſignis quæ poſt eorum mortem, ut diximus, contingent, Antichriſti potentia in deterius ſtatim ruitura ſit, & quod Principes, ac Populi, qui timore adacti tyrannidem ejus antea tolerabant, poſtea timore excuſſo, comparatis exercitibus, & conjunctis viribus ſine mora adverſus eam conſpirarint, quibus ipſe fractus, nec inveniens, qui ſibi auxium ferat, tandem ſeveram, ſed juſtiſſimam Dei ultionem ſic experturus.

VIII. Antichriſtus ergo extremam cladem Chriſto, ejuſque fidelibus (ſed verius ſibi ultimam perniciem) paraturus, congregabit ſuos exercitur Gog, & Magog, ſed commiſſo prælio ipſe cum ſuis victus cadet, & tandem miſerrime interibit. Hoc prælium, & ruinam, apparatum, & infelicem hujus prælii eventum indicavit Joannes, *Apoc. 11. v. 19.* his verbis: *Et vidi beſtiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos ad faciendum prælium cum illo, qui ſedebat in equo, & cum exercitu ejus. Et apprehenſa eſt beſtia, & cum eo pſeudopropheta, qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem beſtiæ, & qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ardentis ſulphure. Et cæteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum &c.* Et c. 20. v. 7. *Et cum conſummati fuerint mille anni, ſolvetur ſatanas de carcere ſuo, & exibit, & ſeducet gentes, quæ ſunt ſuper quatuor angulos terræ Gog, & Magog .... Et aſcenderunt ſuper latitudinem terræ, & circumierunt caſtra Sanctorum, & Civitatem dilectam. Et aſcendit ignis a Deo de Cælo, & devoravit eos: & diabolus qui ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnum ignis, & ſulphuris, ubi & beſtia, & pſeudopropheta cruciabuntur die ac nocte in ſæcula ſæculorum.* Quæ omnia de Antichriſti, & ſuorum extremo exitio prænuntiata fuiſſe, nemo ut puto negabit.

IX. Porro quia S. Joannes deſcribens ſtragem exercituum Antichriſti, nempe Gog, & Magog ſimul quoque narrat interitum Antichriſti cum ſuo miniſtro, arbitrati ſunt aliqui, eum in acie cum aliis interiturum; & proinde non in Monte Oliveti in ſuo tabernaculo interficiendum. Verum non eſt, cur propter hoc deſeramus Patres, qui, ut videbimus, ſentiunt, eum poſtea in Monte Oliveti interficiendum: non enim omnia, quæ a prophetis ſimul conjunguntur, ſimul ſunt eventura, quamvis parvo tempore poſt.

Sentio igitur cum Malvenda, *l. 10. de Ant. cap. 15.* omnia cohærere poſſe, ſi dicatur, Antichriſtum viſa tanta ſuorum ſtra-

ge

ge, fuga e caſtris cum ſuo armigero evaſurum & Jeroſolymis in abditiora, & ſecretiora regiæ ſuæ loca, quæ forte erunt in Monte Oliveti ſe abditurum, vel forſitan in caſtra, quæ in Monte Oliveti habebit ſe recepturum, ubi auxilium ſuis deſperatis rebus fruſtra expectans, pauciſſimis poſt diebus deſtitutus omni ſuorum, ac dæmonum præſidio, a Chriſto per Michaelem Archangelum interficietur. Hoc maxime cohæret cum iis, quæ dixerat Daniel, *cap. 11. v. 45.* ubi deſcripto apparatu quo veniet Antichriſtus *in multitudine magna, ut conterat, & interficiat plurimos*, ſubjungit; *Et figet tabernaculum ſuum Apadno inter duo maria ſuper montem inclytum, & ſanctum, & veniet uſque ad ſummitatem ejus, & nemo auxiliabitur ei*, deinde deſcribit adventum Michaelis Arcangeli.

X. Neque hoc ex noſtro penu depromimus, ſed ex mente Patrum, qui hunc Danielis locum ita expoſuerunt. S. Hieronymus, cap. 11. Dan. *Tunc veniet* (inquit) *Antichriſtus uſque ad ſummitatem montis ejus, hoc eſt montana Provinciæ, ideſt, verticem montis Oliveti, qui inclytus vocatur, quia ex eo Dominus, atque Salvator aſcendit ad Patrem, & nullus Antichriſto poterit auxiliari contra ſe Domino ſæviente, & aſſerunt, ibi Antichriſtum eſſe periturum, unde Dominus aſcendit ad Cælos*, Theodoretus, *Orat. 10. in Danielem*, ait *Apadnum vocat locum quemdam ita nominatum, nec procul a Jeroſolymis poſitum, ubi Antichriſtus exitio perdetur*. Et in 2. Theſſ. 2. *Cum enim* (inquit) *de Cælo apparuerit Dominus, loquetur tantum, & ſcelerato iſti omnino afferet interitum*, S. Joan. Damaſcenus, *lib. 4. de fide Orth. c. 26.* ita ſcribit: *At cum Dominus, quemadmodum Sancti Apoſtoli in Cælum euntem viderunt, hoc eſt Deus perfectus, & homo, perfectus cum gloria, & potentia veniet, peccati hominem, perditioniſque filium oris ſui ſpiritu interficiet*. Haimo in 11. Iſaiæ, *Antichriſtum* (inquit) *Dominus Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui, hoc eſt potentia juſſionis ſuæ; nam licet a Michaele, ut quidam aſſerunt, interficiatur, Domini tamen nutu totum hoc implebitur. Occidetur autem, ſicut Doctores tradunt, in Monte Oliveti in papilione, ac ſolio ſuo, illo in loco circa quem Dominus Cælos aſcendit*. Hæc Haimo. Eadem ferme ſcribunt Strabus, *in 11. Iſaiæ*, & *2. Theſſal. 2.* S. Bruno Carthuſienſium parens in illum locum Pauli: *Quem Dominus Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui*. S. Anſelmus, *in 2. Theſſ. 2.* S. Thom. in eundem Pauli locum, & alii Recentiores.

XI. Petrus vero Comeſtor in Hiſt. Scholaſt. *in 2. Theſſ. 2.* mortem Antichriſti ita futuram deſcribit: Aſſerit enim, *Antichriſtum ſpectante infinita hominum turba aſcenſurum in verticem montis Oliveti, unde Dominus aſſumptus eſt in Cælum; & ſimulaturum ſe in Cælum redire velle, unde ad homines deſcenderat, atque ipſum excellentibus ſpecie Angelorum dæmonibus, per aera evehendum in Cælum: cunctis admirantibus, & divinitati ejus acclamantibus. Sed eo ipſo temporis puncto, aſcendenter per aera Antichriſto, audietur, inquit, vox Chriſti de Cælo miſſa*, Morere: *& confeſtim fulmine percuſſus interibit*. Hæc Comeſtor, quæ aliquibus non diſplicent.

XII. His conciliantur dicta Danielis, Joannis, & Pauli; nimirum ſi dicatur, Antichriſtum deſperatis rebus poſt prælium ſe in tabernaculo ſuo cum ſuo miniſtro recepturum, ubi omni ſuorum ac dæmonum auxilio deſtitutus, cogitans quomodo rem ſuam reſtituere poſſit, & forte tentans (ut vult Comeſtor) inopinato interficietur a Chriſto. Nimirum deſcenſurum Chriſtum in aera ſpecie viſibili luce ſplendidiſſima circundatum, & Angelorum agminibus cinctum; & ibi ſimplici verbo Archangelo Michaeli imperaturum, ut Antichriſtum extinguat. Tunc horribili tonitru, ac fragore, fulmine acerrimo comitante totum illud tabernaculum Apadno in cineres, & favillas redigetur, & antichriſtus cum ſuo Pſeudopropheta dehiſcente terra, & monte Oliveti aperto, cernentibus cunctis, Chriſtianis, Judæis, & gentibus, qui tunc Hieroſolymis erunt, vivus deglutietur, ac devorabitur, donec uterque igne ſulphureo inde exeunte conſumptus, in infernum, æternumque carcerem detrudatur. Ita veroſimiliter nec aſſerendo, ſed opinando, cum hac in re quid futurum ſit, ſolus Deus certo noverit.

§. III.

Tempus ab Antichriſti morte ad finem Mundi.

XIII. SUblato, & in infernum demerſo Antichriſto, nemo prudens dubitare poterit, quin ejus fautoribus undequaque fuga elapſis, ac diſperſis, Eccleſia per univerſas mundi regiones ſereniſſima pace ſit fruitura; & propterea in publicum rediturum ejus exercitium, & gratiarum actionibus Deo totus orbis perſonabit. Hoc videtur colligi ex Danielis *capit. 12. v. 1.* ubi poſtquam dixerat, quod Antichriſto in fine nemo auxiliabitur, ſubdit: *In tempore autem illo conſurget Michael princeps magnus, qui ſtat pro filiis populi tui, & veniet tempus, quale non fuit ab eo, ex quo gentes eſſe cœperunt uſque ad tempus illud. Et in tempore illo ſalvabitur populus tuus omnis, qui inventus fuerit ſcriptus in libro*.

XIV. Æque tamen incertum eſt, quantum temporis ſit effluxurum a morte Antichriſti ad finem mundi, & diem univerſalis judicii, de quo diverſi diverſa loquuntur. Daniel enim cum, *cap. 12. v. 11.* dixiſſet: *Et a tempore cum ablatum fuerit juge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem, dies mille ducenti nonaginta*, ſubjungit: *Beatus qui expectat, & pervenit uſque ad dies mille trecentos triginta quinque*. Quibus priori ſummæ a ſe poſitæ, nempe, diebus 1290. videtur addere alios dies quadraginta quinque. Propterea S. Hieronymus *in c. 12. Daniel.* interpretatur, quadraginta quinque dies interlapſuros a nece Antichriſti ad finem mundi: ait namque: *Beatus, qui interfecto Antichriſto dies ſupra numerum præfinitum* (nimirum 1290.) *quadraginta quinque præſtolatur, quibus eſt Dominus atque Salvator in ſua majeſtate venturus*. Eundem ſenſum præfato oraculo tribuit Theodoretus, *Orat. 10. in Daniel.* hoc tamen addito, quod Antichriſto divina plaga percuſſo, manebit Elias illis quadraginta diebus prædicans. Patet tamen ex ſupra dictis quam perperam hoc dicatur, quia Elias ſupponitur ab Antichriſto occiſus, & quamvis poſt tres dies cum dimidio excitatus fuerit, habemus tamen, quod per nubem raptus fuerit in Cælum: nec ullum adeſt fundamentum dicendi, quod poſt mortem Antichriſti ſit in terras deſcenſurus ad prædicandum. Hanc opinionem ſequuntur Beda, *in 8. Apoc.* S. Anſelmus, *in 2. Theſſal. 2.* Bellarminus, *l. 3. de Rom. Pont. c. 9. & 17.* aliique ex Recentioribus. Et ſane ei favere videntur verba Danielis, quæ ſequuntur, *v. 13.* nimirum: *Tu autem vade ad præfinitum, & requieſces, & ſtabis in ſorte tua in finem dierum*.

XV. Alii, inter quos S. Antoninus, dicunt, illos quadraginta quinque dies a morte Antichriſti concedi ad tranquillitatem bonorum, & requiem a laboribus, quos ſub Antichriſto paſſi ſunt, & ad locum pœnitentiæ perfidis, & obduratis concedendum; ita ut ſenſus ſit, interfecto Antichriſto non ſtatim veniet Dominus ad judicium, ſed concedentur quadraginta quinque dies ad refrigerium Sanctorum, & ad converſionem, ac pœnitentiam ſubverſorum. Quantum autem ſpatium ſit inter illos quadraginta quinque dies, & finem mundi, nemo ſcit.

XVI. Alii moti ex verbis Ezechielis, *c. 3. v. 12.* ubi agens de clade, ac ſepultura exercituum Gog, & Magog dicit, quod *ſepelient eos, ut mundent terram ſeptem menſibus*. Et *v. 9.* quod clypei, haſtæ, arcus, & ſagittæ, & cætera arma ab occiſis relicta: *Succendent ea igni ſeptem annis. Et non portabunt ligna de regionibus, neque ſuccident de ſaltibus, quoniam arma ſuccendent igni*; putant, quod a clade exercituum Gog, & Magog; quæ a morte Antichriſti parum diſtat ad finem mundi, ſeptem ſaltem anni interfluxuri ſint. Verum ex iſto modo loquendi Ezechielis non videtur poſſe colligi, vel ſeptem, vel plures annos effluxuros a clade Gog, & Magog. Nam poteſt ſic exponi, nimirum, cladem Gog, & Magog futuram tantam, ut ſi ſepelienda forent cadavera in eis ſepeliendis, inſumerentur ſeptem menſes, & tot arma relinquenda, ut ſeptem, aut plurimis annis ad ignem ſufficere poſſent; nam hebraico loquendi modo numerus ſeptenarius ſæpe ponitur pro plurali indefinito. Et juxta hanc expoſitionem modus loquendi Ezechielis figuratus eſt, & emphaticus. Ita notant Bellarminus, *l. 3. de Rom. Pont. cap. 17.* Ribera, *in 2. Apoc. n. 71.* Suarez, *Tom. 2. diſp. 54. ſect. 2.* & alii.

XVII. Prætereunda mihi non eſt ſingularis Malvendæ meditatio, *l. 1. de Ant. cap. 19.* Putat enim, Danielem, præter ſummam dierum 1290. quibus tempore Antichriſti ceſſaturum eſt Miſſæ ſacrificium, aliam novam, & integram 1335. dierum adjeciſſe, qui reſtituto ab Antichriſti morte Miſſæ ſacrificio poſt dies 1290. integri ſupererunt uſque ad finem mundi. Itaque ſenſus Danielis erit iſte. Beatus, qui poſt elapſos 1290. dies tyrannidis Antichriſti, ſub qua ceſſabit juge ſacrificium, ſupervixerit alios 1335. dies, hoc eſt tres annos ſeptem menſes, & ſemis. Nam videbit Dominum in majeſtate venturum. Unde ab Antichriſti morte ad Chriſti Judicis adventum 1335. dies ſeu tres annos, & ſeptem menſes cum dimidio interfluxuros exiſtimat Malvenda. Non abſona quidem meditatio.

XVIII. Ex omnibus præfatis opinionibus, prior, quæ aſſerit ſolos quadraginta dies a nece Antichriſti ad finem mundi effluxuros, mihi placeret. Tum quia auctoritate Patrum, & Doctorum magis munita, Tum quia ad ſenſum Danielis videtur magis litteraliter accedere. — Nec me terreret, quod dies extrema non poſſit certo ſciri, dicente Chriſto, Marci 13. v. 32. *De die autem illa nemo ſcire &c.* Nam reſponderi poſſet, hoc verum eſſe toto tempore præcedente Antichriſti necem: quia ſicut incertum eſt tempus Antichriſti, ita incerta eſt dies extrema: verum jam manifeſtato Antichriſti adventu, non videtur abſonum manifeſtari etiam diem extremam cum illo connexam. — Neque obeſt, quod dies Domini proponatur venturus inopinate, ut, *Matth. 24. v. 37. Luc. 17. v. 28.* de die diluvii, & everſionis Sodomæ, & S. Paulus, *1. Theſſ. 5. v. 1.* dicat: *Dies Domini ſicut fur in nocte, ita veniet*.

Nam dici poteſt diem Domini inopinate quidem ſuperventurum reprobis, qui licet audituri ſint poſt quadraginta quinque dies, diem Domini adfuturum, non credent, ſicut inopinate ſupervenit diluvium improbis, quamvis ante præmonitis, tum Geneſ. 6. v. 3. *Eruntque dies illius centum & viginti annorum*, tum Gen. 7. 2. 4. *Adhuc enim, & poſt dies ſeptem, ego pluam ſuper terram &c.* Quod de Sodomitis legitur, *Geneſ. 19. v. 14.* Inopinatus tamen non erit electis. Unde S. Anſelmus, *in 2. Theſſ. 2.* hæc habet: *Poſt mortem Antichriſti quadraginta quinque dies conceduntur ad emendationem iis, qui ad vitam prædeſtinati ſunt, & in Antichriſti perſecutione offenderunt. Sed qui ad vitam prædinati non ſunt, nec morte principis ſui corrigentur: ſed toto corde mundanis inhærentes, gaudebunt, uxores ducent, convivia facient, & domos ædificabunt, dicentes: Pax eſt nobis, & ſecuritas, licet princeps noſter ſit mortuus: & dum ita paratos, ac ſecuros ſe eſſe putaverint, ſubito Judex apparebit, omneſque tales condemnabit*. Ita S. Anſelmus. Notitia ergo diei extremæ nihil reprobis proderit, ſed ſolis electis. Et hoc indicavit Daniel c. 12. v. 12. *Beatus qui expectat, & pervenit uſque ad dies mille triginta quinque. Tu autem vade ad præfinitum, & requieſces, & ſtabis in ſorte tua ad finem dierum*.

XIX. His tamen nihil certi ſtatuere intendimus, nec recedere a tutiori opinione, & certiori, nimirum ab Antichriſto deleto ad finem mundi non longum futurum tempus, cum con-

ſtans

ſtans verbi Dei, & totius catholici orbis ſit aſſertio, Antichriſtum prope interitum mundi eſſe venturum. Quapropter Eccleſia Chriſti, quam eo tempore per Henoch, & Eliam, ac per prodigia, quæ in eorum morte, & Antichriſti interitu contingent, non ſolum reſtitutam, & auctam, ſed ex gentibus etiam, & Judæis toto orbe mirifice propagatam non dubitamus, cum timore, & tremore adventum Judicis Domini præſtolabitur, ſat ſciens non procul abeſſe. Quibus toti de Antichriſto quæſtioni finem imponimus: ſatis enim Lectorem in ea detinuimus.

QUÆSTIO II.

De Signis, quæ univerſalem Reſurrectionem præcurrent.

EXtincto Antichriſto, & fine Mundi appropinquante, aliqua ſigna, tum in Cælo, tum in Terra præcedent, antequam homines Angeli tuba ad Judicium extremum vocentur, & e ſepulchris reſurgant, de quibus in præſenti quæſtione ſermo erit.

DUBIUM I.

De Signis Præceſſuris in Cælo.

§. I.

Aliqua Signa eſſe præceſſura.

I. QUindecim ſigna judicium univerſale præceſſura, tamquam ex S. Hieronymo deprompta referunt B. Petrus Damiani, *Opuſc. 59. c. 4.* Lyranus in Gloſſa ſuper *Luc. 21.* & S. Th. *in Suppl. 3. p. q. 73. a. 1. in arg.* ſed contra: *Primo die maria omnia exaltabuntur quindecim cubitis ſuper montes. Secundo die omnia æquora proſternentur in profundum, ita ut vix videri poterunt. Tertio die redigentur in ſtatum antiquum. Quarto die belluæ omnes, & aliæ, quæ moventur in aquis congregabuntur, & levabunt capita ſuper pelagum more contentionis invicem mugientes. Quinto die omnes volucres cæli congregabuntur in campis invicem plorantes, non guſtantes aliquid, nec bibentes. Sexto die flumina ignea ſurgent contra firmamentum ab occaſu Solis uſque ad ortum corruentia. Septimo die omnia ſydera errantia, & fixa ex ſe ſpargent igneas comas, ſicut cometæ. Octavo die erit magnus terræmotus, ut omnia animalia proſternantur. Nono die omnes plantæ ſanguineum dabunt rorem. Decimo die omnes lapides parvi, & magni dividentur in quatuor partes unaquaque aliam collidente. Undecimo die omnes colles, & montes, & ædificia in pulverem redigentur. Duodecimo die omnia animalia venient ad campos de Sylvis, & montibus rugientia, & nihil guſtantia. Decimotertio die omnia ſepulchra ab ortu ſolis uſque ad occaſum patebunt cadaveribus ad reſurgendum. Decimoquarto die omnes homines de habitaculis recedent, non intelligentes, neque loquentes, neque diſcernentes. Decimoquinto die omnes morientur, & reſurgent cum mortuis longe ante defunctis*. Hæc ex S. Hieronymo S. Th. qui tamen *in corp. illius art.* dicit: *Signa vero, quæ Hieronymus ponit, non aſſerit, ſed in Annalibus Hebræorum ſe ea ſcripta reperiſſe dicit, quæ etiam valde parum veriſimilitudinis habent*. Hoc de eis judicium dat Petrus Damiani citatus addens: *Quibus profecto verbis, ſicut nec auctoritatis robur adſcribimus, ita nec fidem penitus denegamus*. Et Euſebius Emiſſenus in 2. Dom. Adventus: *Nos tamen* (inquit) *iis quidem auctoritatem non damus: ideo vero ſcripſimus, quia Evangelii verbis convenire videntur*. Suarez tamen *diſp. 56.* judicat, ea eſſe nullius auctoritatis: & eo magis quia in Hieronymi ſcriptis non reperiuntur. Unde Abulenſis, *in Matt. 25. q. 312.* ea 18. argumentis confutat.

II. Aliqua tamen ſigna adventum Chriſti Judicis eſſe præceſſura, docet S. Th. citato *art. 1.* Quia *Chriſtus ad judicandum veniens, in forma glorioſa apparebit, propter auctoritatem, quæ judicii debetur. Ad dignitatem autem judiciariæ poteſtatis pertinet habere aliqua indicia, quæ ad reverentiam, & ſubjectionem inducant*. Ergo, *adventum Chriſti ad judicium venientis multa ſigna præcedent, ut corda hominum in ſubjectionem venturi judicis adducantur, & ad judicium præparentur hujuſmodi ſignis præmoniti*. Ex quo ut inquit ibid. *ad 3.* patet differentia inter primum adventum, & ſecundum: *Quod in primo adventu Chriſtus venit occultus, quamvis determinatum tempus eſſet prius cognitum a Prophetis. Et ideo non oportebat hujuſmodi ſigna in primo adventu apparere, ſicut apparebunt in ſecundo adventu, in quo manifeſtius veniet, quamvis determinatum tempus ſit occultum*.

III. *Quæ autem ſint iſta ſigna* (inquit S. Th. ibi in C.) *de facili ſciri non poteſt. Signa enim quæ in Evangelio leguntur, ut Auguſtinus dicit ad Heſichium de fine Mundi* (Ep. 80. modo 199.) *Non ſolum pertinent ad adventum Chriſti ad judicium, ſed etiam ad tempus deſtructionis Jeruſalem, & ad adventum, quo Chriſtus continue Eccleſiam ſuam viſitat; ita quod forte ſi diligenter advertatur, nullum eorum inveniatur ad futurum adventum pertinere, ut ipſe dicit: quia illa ſigna, quæ in Evangelio tanguntur, ſicut pugnæ, & terrores, & hujuſmodi a principio humani generis fuerunt: Niſi forte dicatur, quod tunc temporis magis invaleſcent: ſed ſecundum quam menſuram creſcentia vicinum adventum denuntient, incertum eſt*.

IV. Verum cum ſigna illa poſſint ſumi, vel diviſim, ut unum, vel alterum, vel conjunctim, ideſt, omnia ſimul. In primo ſenſu ſunt ſigna valde remota, nec diem judicii propinquum eſſe demonſtrant, cum aliqua ex illis ab initio mundi apparuerint, nec tamen finis mundi, & judicium adhuc advenerit. Et in hoc ſenſu puto, locutos fuiſſe SS. Auguſtinum, & Thomam. In poſteriori autem ſenſu ſunt ſigna proxima adventum Chriſti Judicis vicinum certo ſaltem electis demonſtrantia. Illa enim congeries ſucceſſiva ſignorum, nempe, Romani Imperii totalis deſolatio, Antichriſti ſigna, & prodigia facientis adventus, generalis ejus perſecutio in Eccleſiam, Henoch, & Eliæ apparitio, & prædicatio, eorum glorioſa mors, & viſibilis reſurrectio, & in Cælum aſſumptio, horribilis Antichriſti mors, generalis Eccleſiæ pax, ac deinde Solis, & Lunæ obſcuratio &c. adeo certam ex revelatis in Scripturis vicini, ac imminentis mundi interitus ingerent æſtimationem, ut nemo niſi prorſus incredulitate excæcatus, hoc in dubium revocaturus ſit.

Hanc eſſe mentem S. Th. colligo ex laudato art. *ad 1.* ubi dicit: *Quod omnia illa ſigna, quæ circa judicium erunt, infra tempus judicii computantur, ut ſic dies judicii omnia illa contineat*. Impii tamen non videntes poſt illa ſigna adhuc mundum conſummari, in pace, & ſecuritate vivent: unde eis repentinus ſuperveniet interitus, quod ex cæcitate eorum continget, ſicut in eo qui in meridie oculum avertit a ſole. Hoc repetit ad ſecundum, ubi poſtquam dixit, quod dies Domini tamquam fur in nocte veniet, quia *ignoratur determinatum tempus, quod per ſigna illa cognoſci non poterit*, ſubjungit: *Quamvis etiam ſub die judicii comprehendi poſſint omnia illa manifeſtiſſima ſigna, quæ immediate judicium præcedent*. Et ſic dies judicii dicitur repentinus, non præciſe quoad diem, ſed ſimul cum ſignis ipſum præcurrentibus, quæ ſubito apparebunt, eruntque hominibus improviſa.

§. II.

Obſcuratio Solis, & Lunæ &c.

V. CHriſtus Dominus, *Matth. 24.* prænarrata tribulatione, quæ ſub Antichriſto, & Pſeudoprophetis ejus Eccleſiam affliget, *v. 29.* quatuor ſigna præcipue in Cælo imminentem ſuum adventum ad judicium præceſſura prædixit, his verbis: *Statim autem poſt tribulationem dierum illorum Sol obſcurabitur, & Luna non dabit lumen ſuum, & Stellæ cadent de Cælo, & virtutes cælorum commovebuntur*. Nunc videndum eſt, quomodo iſta fient. Et ſuppono cum S. Th. *q. 72. Suppl. a. 2.* quod hæc non fient in ipſo momento adventus Chriſti, quia Chriſto veniente, & Sanctis reſurgentibus totus mundus innovabitur, ſed fient tempore propinquo ante Chriſti adventum, vel ſimul, vel diverſis temporibus, hoc divina virtute faciente ad hominum errorem.

VI. Hinc circa modum, quo Sol, & Luna, & Stellæ obſcurabuntur, licet Hieronymus, Chryſoſtomus, Euthymius, & alii cenſeant, ea eſſe obſcuranda non diminutione, vel ſubtractione luminis; ſed quia ab immenſo Chriſti ad judicium venientis ſplendore omne cæleſtium ſyderum lumen ſuperabitur, & quodammodo obſcurabitur, ut naturaliter videmus, adveniente majori lumine minus offuſcari, ſicut lumen candelæ adveniente lumine ſolis. Hæc tamen poſitio non videtur ſubſiſtere; ſupponit enim, hanc ſolis, & lunæ obſcuritatem futuram in ipſo adventu Judicis, cum tamen tamquam præceſſura adventum, & ut terribile quoddam ſignum animos omnium terrore concutiens *præ timore, & expectatione eorum, quæ ſupervenient univerſo orbi*, proponatur a Luca, *c. 21. v. 26.* & Joel *c. 2. v. 31.* dicat: *Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis*. Rurſus ergo communiter cum S. Th. exiſtimatur, hoc futurum per privationem ſeu ſuſpenſionem ſui luminis, quemadmodum de ſole, moriente Domino, factum eſt. Dicere enim hoc futurum per eclypſim, reprobatur a S. Th. *art. 2.* citato in arg. ſed contra: Nam *ſecundum Aſtrologos Sol, & Luna ſimul eclypſim pati non poſſunt: ſed illa obſcuratio ſolis, & lunæ ſimul eſſe dicitur, Domino ad judicium veniente; ergo non erit obſcuratio ſecundum rei veritatem per modum eclypſis naturalis*. Adde, quod cum homines videndis eclypſibus ſint aſſueti, ex illa obſcuratione non tantum terrorem conciperent, qualem dicit Scriptura.

VII. Quantum vero temporis duratura ſit illa obſcuratio, incertum eſt. Quidam opinantur, eam duraturam per tres, aut quatuor horas, ut in morte Domini. Non multo plus, ne omnia viventia pereant, nec multo minus, alias non videretur in omni terræ Emiſphærio. Alii, eam duraturam per plures horas, immo, & dies, ſicut in Ægypto per tres dies durarunt tenebræ *Exod. 10.* nec tamen viventia ibi perierunt.

VIII. Circa vero illud, *& Stellæ cadent de Cælo* varie opinati ſunt expoſitores. Quidam, ut Chryſoſtomus, Euthymius, & alii, ſtellas ipſas in fine mundi ſecundum rei veritatem de Cælo caſuras exiſtimant. Et moventur tum ex *Iſaiæ 34. v. 4.* ubi dicitur, quod militia cælorum (ſtellæ) *defluet ſicut defluit folium de vinea, & de ficu*. Tum ex, *Apoc. 6. v. 13.* ubi dicitur: *Et ſtellæ de Cælo ceciderunt ſuper terram, ſicut ficus emittit groſſos ſuos, cum a vento magno movetur*. Communius tamen, & verius caſus ille ſtellarum in fine mundi figurate dictus accipitur, quia nimirum ſtellæ lumen ſuum retrahent, atque ita videbuntur cecidiſſe de Cælo, ideſt, in Cælo amplius non eſſe, & in hoc ſenſu loquitur Iſaias, & Joannes in Apoc. qui proinde v. 14. ſubdit: *Et Cælum receſſit ſicut liber involutus*, quia ſicut liber in quo literæ conſpici, ac legi nequeant, ac ſi in eo non eſſent, & veluti deletæ, ſive abraſæ.

Dici etiam poſſet, cum Aug. *l. 20. de Civ. Dei, c. 24.* ſtel-

las